

LIEBLING

nr.2

LIBERAL UNGDOM 2005, SEDAN 1911 • NUMMER 2 SOMMAREN 2005

POW!

GRABBARNA I RALLARSVING
OM KÄRLEK, VÅLD OCH TEVE
SIDORNA 14-16

TEMA: KONSUMENTMAKT | MARRAKECH-FEBER | TIO GALNA POLITIKER | ALLT FÖR SOMMAREN

Big is beautiful

PÅ AARONS AGENDA I sommar konsumerar jag Lucky Strike huttande på en uteservering. Skulle vilja kedja fast folkhälso-minister Morgan Johansson i en källar-lokal där det bedrivs svartklubb med hund-ra borstbindare som puffar järnet. Livsstils-liberalernas sista oas var krogen och nu har den gått i graven. Förbud alkoholen också för fan, förbud skratt och dans och kärlek. Utrota livs-glädjen. Den leder nämligen till döden.

Offentlig sektor är en av de största inköparna i Sverige. Om alla kommuner, landsting och statliga myndigheter handlade rättvisemärkt skulle världen bli något bättre i morgon än vad den var i går. Börja redan i dag.

JAG MÅSTE VÄL HA VARIT en tio bast när min värld likt en skateboard gjorde en 180 graders chuvit, vurpade på rumpan, föll ihop och förändrades för att aldrig mer bli sig riktigt lik. Min polare Alex var nere med Michael Jackson och låten Bad. Ett piratkopierat kassetband (det här var lååångt innan piratebay) trycktes in i bandspelaren på mitt pojkrum och störde mammas operaöron. "Varför sjunger han 'bad'?" Och här kommer omvälvande intryck nummer ett – Alex hävdar nu att "bad" inte alls betyder dålig/ond på "svart" engelska utan tvärtom bra/god. Jag blev mällös.

Jag var ungefär lika gammal när jag läser att två snubbar i Harlem mördade någon för att råna honom på ett par Nikepjuck.

Tidigare tog människor livet av varandra för gud, nationen eller kärleken. Nu hade konsumtionssamhället hunnit rota sig så djupt att identiteten satt i ett par doxor, eller rättare sagt i ett varumärke.

"WE'VE GOT KOKA-KOLA VEINS and we don't know our names", sjunger Tough Alliance och jag ler nostalgiskt. Coca-Cola var min frihetssymbol när jag hängde med farsan.

Hemma fick man på sin höjd ett glas saft till kaket. Hos släkten i Rumänien om somrarna kunde man glömma de sköna röda burkarna. Med en jävla tur fanns Pepsi att tillgå, de hade nämligen monopol i kommunistblocket. Ett tredje barndomsintryck var nog så viktigt. Jag skulle tjacka toapapper åt mormor i kommunistens Rumänien och var tvungen att gå till den statliga affären vid sex på morgonen och köa i en timme.

Konsumtion i händerna på ett monstuoöst, planekonomiskt kösamhälle. Peps Persson hade noll koll när han jamsade om rätten att slippa välja leverpastej. Vad fan är hög standard? Att

kunna köpa toapapper på tre röda när man behöver skita.

Till sist – det finns en allmänt spridd motvilja mot stora multinationella företag. Och visst kan de vara anonyma, kallhamrade och exploaterande. Men det kan också vara precis tvärtom.

Där ett litet företag lättare kan gömma sig för strålkastarljuset och får svårare att ställa krav på underleverantörer står ett megaföretag alltid i medias blickfång. I och med att de pungar ut med miljoner på marknadsföring måste de också värda sitt varumärke.

Det gör att vi som konsument lättare kan ställa krav på dem och de kan i sin tur ställa krav på fabrikena där deras prylar tillverkas.

LÅT MIG NU FÖRSÖKA KNYTA ihop säcken; konsumtion är kultur. Med Michael Jackson, Coca-Cola och Nike formar vi våra personligheter lika mycket som med nationalitet, religion eller en bra bok. Som den franske filosofen Jean-Paul Sartre skulle ha uttryckt saken; vi är våra val.

Och även om "bad" inte på någon slags engelska faktiskt betyder bra så kan det ibland vara så att en fantastisk artist

är en vidrig människa och ibland kan onda storföretag vara ganska sjysta. Allt hänger på dig och dina val.

Vilket osökt för mina tankar till filmen Trainspotting. "So choose a fucking microwave oven. Choose life". 4 real.

Aaron Israelson är chefredaktör på Liebling. Du kan mejla till honom på aaron@liberal.se.

WE'VE GOT KOKA-KOLA VEINS AND WE DON'T KNOW OUR NAMES

ENKÄTEN

Tänker du på vad du handlar?

Gulan Avci, 27 år, integrationskonsult, Lilla Essingen.

– Ibland. Jag handlar mest kläder och tänker inte så mycket på var de kommer ifrån, bara de är snygga och sitter bra. Märket är inte primärt. Min fästman stödköper ofta israeliska sharonfrukter.

Fillipa Funck, 15 år, studerande, Kungsholmen

– Vi köper alltid ekologiska ägg och ekologisk mat och sånt i min familj. Sen kollar jag väl på kläderna och ser kanske att de är gjorda i Bangladesh, men jag tänker faktiskt inte så mycket på det.

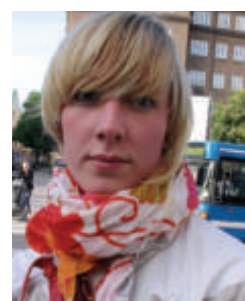
Ulrika Karlsson, 31 år, inredningssäljare i Nacka

– Det här är nog första gången jag tvingas tänka på det. Men visst brukar jag tänka på var framför allt köttet och kycklingen kommer ifrån. Det är viktigt att det är svenskt. Annars är det väl ungefär 50/50 mellan ekologiska produkter och vanliga varor.

Alexander Bondesson, 24 år, kock, Ängelholm

– När det gäller mat så är det priset som spelar roll, men jag är också medveten om vilka råvarorna är. Jag köper alltid ägg från frigående höns och ekologisk mjölk. Kläder handlar jag sällan och när det väl händer blir det impulsköp som är på tok för dyra.

Sara Eklund, 22 år, pluggar arkitektur, Stockholm

– Till viss del tänker jag på vad jag handlar. Det är lätt att vara snabb och inte tänka efter. Men man reagerar ju på saker som uppmärksammas i media som barnarbete och undviker de varumärkena.

KOLL

Konsumentmakt äger

Har du något som vi borde kolla upp? Mejla oss på koll@liberal.se.

BOJKOTTER SLÅR FEL.

För textilarbetare i Bangladesh, jordbrukare i Colombia eller montörer i Kina är en svältlön bättre än inget. Däremot kan vi konsument ställa krav på företagen, inte minst att arbetarna ska få organisera sig fackligt. Kolla igenom garderoben och kylan och dra iväg ett mejl till dem som kränger just dina produkter. Att ställa krav är att bry sig. För mer info besök www.renaklader.org och för alternativa livsmedel kolla in www.rattvisemarkt.se.

BLÅTT PLANKAR

MUF:s tidning Blått har efter en tid på dekis fått ny grafisk form och ryckt upp sig. Liebling anar ugglor i mossen. Är inte den nya formen misstänkt likt något som känns igen? En älskling som dina pupiller vilar på just i detta nu? Liebling tar det som komplimang. Jämför själv på www.muf.se/blatt.

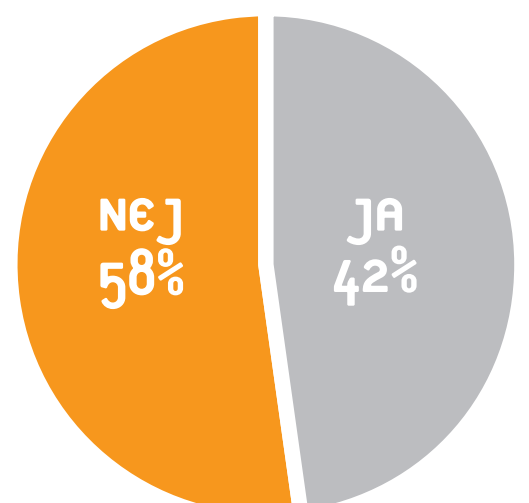
BJÖRNEN SOVER

Före detta rikspolischefen Björn Eriksson är en lustig prick. På sajten www.trafikjuristen.se/nyhetsbrev/nyhetsbrev kan man läsa hela "sagan" om en polischef som ville slippa fortkörningsböter. Rötan når ända upp i regeringen. Sen blev "Björnen" regeringens man att utreda fängelse-rymningarna. Eriksson hade ett krav; han ville ha ledigt för att kunna medverka i en operett. Humejan, vilken fars.

STATISTIK!

TYCKER DU ATT REKLAMEN BLIVIT MER PÅTRÄNGANDE?

RÖKARE & PIRATER 4-5

Nu är det slubblossat på krogen och om politikerna får som de vill ska vi inte heller kunna ladda ner musik och film över webben.

Liebling granskar hur regeringen tränger in i ditt liv och påverkar din vardag. Dessutom tar vi med dig till Taiwan och låter Jane Lagerqvist analysera kontroverserna kring feminismen.

TEMA KONSUMTION 6-13

Liebling har shoppat rättvist käk med Alice Bah Kuhnke som visar dig hur du kan äta dig mätt med gott samvete, kulturkoftan Per Svensson slår ett slag för rätten att göra sig till och Liebling hyllar fem glamourkonsumenter som får hjulen att snurra och sätter guld-kant på tillvaron. Dessutom tar vi reda på hur vi kan påsna på oss med rena kläder, varför vi handlar allt mer över internet och vår grävande reporter Aron Flam granskar Jambas bombmatta av reklam – med irriterande gro-dor och nakna skinkor – riktad mot barn. Tjattfaktorn är över oss.

PROFIL RALLARSVING 14-16

Musse Hasselvall och Andreas Halldén heter snubbarna som gjort kampsporten rumsren i ZTV:s program Rallarsving. I en hård och rak intervju med Musse och Andreas kan Liebling avslöja hemligheterna bakom slagskämparnas homoerotiska vib-bar, bisarra böjelser för att åka på fetdäng i möten med världens främsta kampsportare och intrigerna bakom programmet som du aldrig kommer få se på teve.

RESA MARRAKESH 17

Marrakesh är Marockos magiska skyltfönster mot omvärlden. Lieblings utsända rapporte-rar om sin första dag i en helt annan värld. Häng med och låt dig förtrollas.

10-I-TOPP

GALNA POLITIKER 18-21

Alltid har väl maktens korridorer befolkats av maktgalna män och kvinnor. Men nu kan Liebling presentera persongalleriet som får Göran Persson att verka from som ett lamm. Vi har hela listan på de mest bindgalna dårar som någonsin gjort politisk karriär. Sinnessjukt var bara förordet.

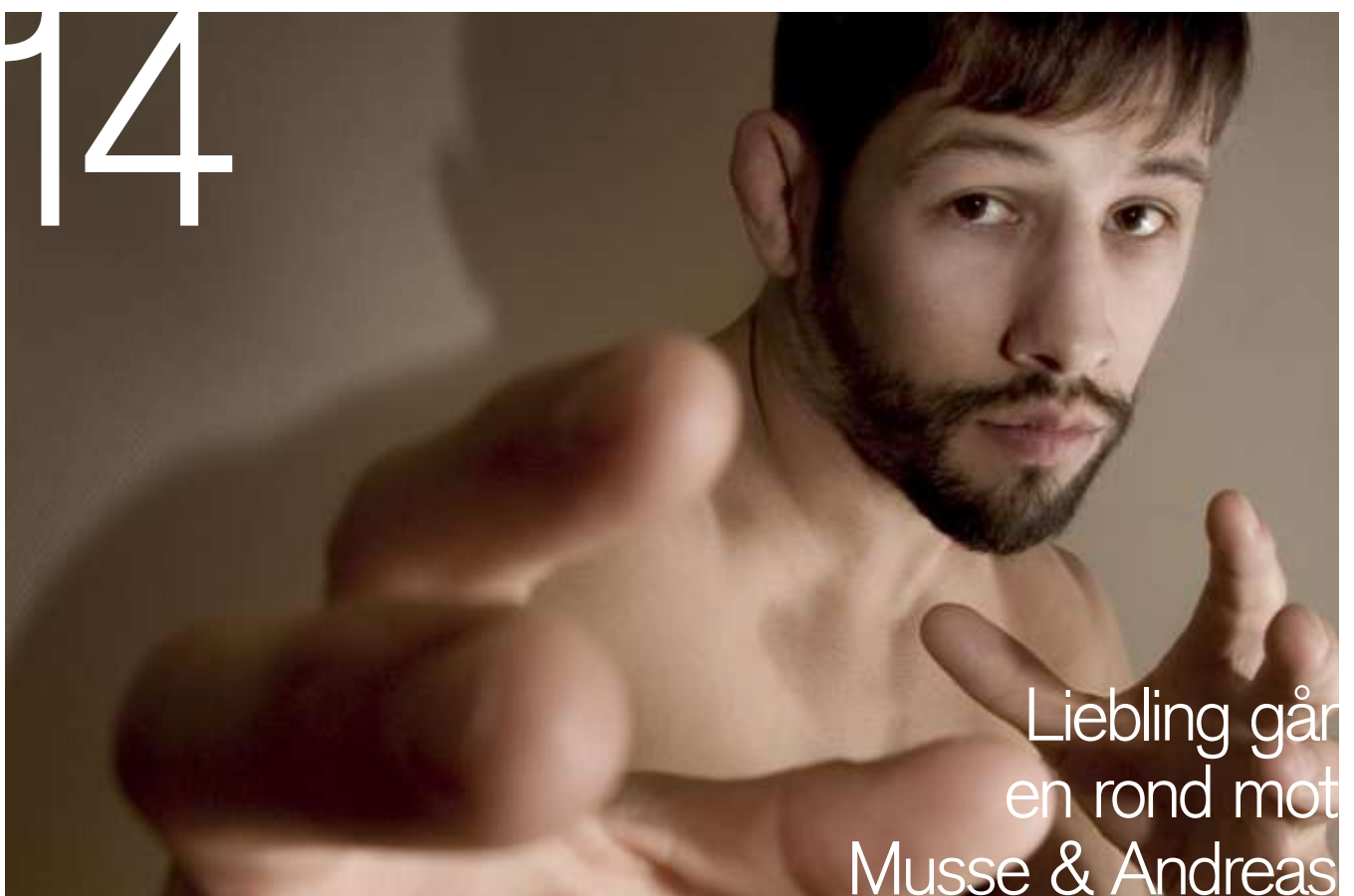
HAT & FOTBOLL 22-23

Ola Svedin går på brittisk fotboll och bländas av det vackra spelet. Bittra tårar faller däremot när kärleken mellan två människor möts av våld och hat i boken Tears for queers som recenseras på kulturen. Dessutom kan du med Lieblings hjälp bli världens grymmaste aktivist.

Världens galnaste politiker

18-20

Liebling går
en rond mot
Musse & Andreas

LÄSARSTORM/ Alla älskar Liebling!

Senaste Liebling = Supersnyggt! :)) Snygg tidning med intresseväckande innehåll... Tänk om nu vore ens hälften så bra! :) /Ulf Larsson

Snyggt jobbat med nya tidningen! /Johan Pehrson
Hej! Fan vad ni är bra. Senaste Liebling är det

bästa jag sett i tidningsväg inom Liberala ungdomförbundet någonsin. Stort grattis till redaktionen! Med vänlig hälsning /Mathias Lindow

Lieblings svar: Liebling rodnar av att bli överröst med så mycket beröm. Redaktionen har gått och

gömt sig under täcket. Nu inser vi förstås att ni bara smörar för att få biobiljetter och så. Det behövs inte. Vi diggar konstruktiv kritik minst lika mycket. För givetvis vill vi bli ännu så mycket bättre. Men tills vidare lapar vi i solen och smeker oss själva med ert smicker. Det lever vi på

resten av sommaren. Massiv kärlek tillbaka Ulf, Johan och Mathias. Skoj att gamla råvar som varit med i svängen ett tag tycker att vi gör ett grymt jobb (och fan vad vi har svet-tats!) Inte minst är det förstås skoj att få beröm från allra högsta ort. Vi räknar med att kunna leva rövare

när en ny justitieminister tagit plats i Rosenbad 2006. Johan, you'll cover our back, ey? Nu släpper vi den falska blygsamheten. Denna älskling tar sig gärna rätten att vara fåfång.

Hej Jag undrar en sak. Liebling är tyska och bety-der "darling" (älskling).

Finns det någon tanke med detta? MVH/Joakim Runnsjö

Lieblings svar: Jo vars, Joakim. Nog betyder Liebling älskling på tyska. Självklart vill vi utstråla både tuff attityd, svårt att

Skriv en bra insändare till liebling@liberal.se så bjuder vi på en biocheck

vara mesigt på världens hårdaste sprache, men också kemiskt ren kärlek. Namnet Liebling tycker vi andas riot-grrrl-feminism, älskvärdhet, cool världsvana och frihet. En kärleksförklaring, helt enkelt, till världens grym-maste läsare.

LIEBLING: Magasinet Liberal ungdom, grundat 1911, ISSN: 0024-1857. Liberala ungdomsförbundets riksorgan. **Chefredaktör:** Aaron Israelson (aaron@liberal.se). **Ansvarig utgivare:** Mats Persson (mats.persson@liberal.se). **Redaktionssekreterare:** Eva-Marie Byberg (eva-marie.byberg@liberal.se). **Grafisk form:** Wonderboys (info@wonderboys.se). **Redaktionsråd:** Johnny Foglander, Caroline Lundström, Miriam Nordfors, Siavosh Zarrasvand, Alexandra Zetterman. **Medarbetare:** Joakim Larsson, Fredrik Rhodin, Ola Svedin, Amanda Svensson **Kontakt:** Box 6508, 113 83 Stockholm, Telefon: 08-410 24 239, E-post: liebling@liberal.se **Tryck:** GD Media.

LIEBLING TAR TEMPEN:

Snart bara ett år kvar till val

I september är det ett år kvar till nästa riksdagsval i Sverige. Ett val som allt mer börjar handla om det borgerliga blocket. Liebling har kollat in dagsformen för de olika partierna.

FÖR NÅGRA VECKOR sedan hölls den första tevesända debatten mellan statsminister Göran Persson och moderaternas partiledare Fredrik Reinfeldt. Där pekades Reinfeldt ut som vinnare och även i opinionsmätningar är det allians för Sverige som tagit befälet.

M:s senaste valkatastrof är glömd och det verkar bli dags för något så ovanligt som en borgerlig regering. Det har efter andra världskriget bara varit ett faktum mellan 1976 och 1982 samt senast det begav sig under treårsperioden från 1991.

ENLIGT DEN FÄRSKASTE undersökningen, gjord av Ruab, är den borgerliga alliansen, utan kd som inte når fyraprocentsspärren, större än socialdemokraterna och dess två stödpartier. 7,3 procent skiljer de två blocken åt.

Dessa siffror har även kunnat skönjas i Temos senaste undersökning, liksom hos Skop, Demoskop och Sifo.

Enligt Temos undersökning skulle högerblocket ha majoritet med 53,5 procent, mot vänsterblockets 42,3 procent.

Detta är det bästa undersökningsresultatet för borgerligheter på 14 år, då i en mätning strax innan valet 1991.

FOLKPARTIET FÅR I undersökningen 13,5 procent och är efter Moderaterna det största högerpartiet.

Men ett år återstår alltså och mycket ska bli sagt innan de slutliga siffrorna kan synas.

De små partierna, exempelvis Feministiskt Initiativ och Junilistan, växer också och mycket kan avgöras på i vems knä dessa väljer att sätta sig.

FI väntas plocka röster av vänstern och miljöpartiet medan Junilistan, eller Septemberlistan som de kanske döps till, plockar höger röster. Det lär bli en rysare och Liebling kommer under det närmaste året återkomma med nya rapporter och essentiella fakta inför valet september 2006.

Så ligger landet

	Temo	Ruab
M	30,1	34,5
Fp	13,5	11,0
C	5,9	4,9
Kd	4,0	3,3
S	32,3	31,9
V	5,0	6,6
Mp	5,0	4,6
Övrigt	4,2	3,2

Sista blosset på krogen

Antalet rökande ungdomar ska halveras till år 2014.

– Det var ett viktigt steg, säger Ann-Therése Enarsson, generalsekreterare för A Non Smoking Generation.

Onsdagen den 1 juni fimpades de sista cigaretterna på Sveriges caféer och restauranger, ett beslut som enligt de första mätningarna följs nästan hundra procentigt.

Rökridåernas bortfall hjälper inte bara till att förbättra arbetsmiljön för människor inom bar- och restaurangverksamhet.

Den ska också minska den sociala acceptansen för rökning, enligt Enarsson.

– Jag har försökt lyfta andra sidor av frågan än just arbetsmiljön. För just barn och ungdomar är exempelvis caféer stödjande miljöer för rökningen, säger hon.

I dagsläget börjar ungefär 7 500 ungdomar röka varje år, mycket på grund av caféer och krogar.

– Caféer har blivit ett slags substitut för fritidsgårdarna som fanns förr. Nu sitter du på café och dricker en latte och röker, förklarar Ann-Therése Enarsson.

Från 1 juni är bara latten väl-

kommen inomhus, vilket Enarsson tror kommer ge en bra effekt på längre sikt.

– Nu kanske det bara kommer ge upp mot fem procents skillnad, om vi ser till den erfarenhet vi fått från andra länder. Men genom att minska den sociala acceptansen kommer det ge en bra effekt.

En viktig effekt för det målsatt som är uppsatt är att antalet rökande ungdomar ska halveras till år 2014.

I SAMBAND MED rökförbudet startades också en EU-kampanj mot rökning bland ungdomar, Help.

– Det är väldigt bra att EU uppmärksammar dessa frågor, det är en lovvärd insats, säger Enarsson.

Själv har hon drivit frågan om rökförbud sedan hon började som opinionsbildare på A Non Smoking Generation. Och att hon lyckats väl bekräftas av att hon förra året fick priset "Årets lobbyist".

Beslutet klubbades igenom 12 maj 2004, där 85 procent var för ett förbud.

– Det var bara moderaterna som ställd sig emot, men det handlade snarare om på vilket sett frågan

Fakta: Rökförbudet

Från onsdagen den 1 juni 2005 är det rökförbud "i restauranger och på andra serveringsställen", enligt en ändring i tobakslagen. Förbudet gäller lokaler inomhus där mat eller dryck serveras – från konditorier till diskotek. Rökrum är tillåtna, men där får varken mat eller dryck förekomma. Om lagen inte följs kan en kommun, som ansvarar för tillsynen, kräva insatser från ägarens sida. Om inte insatserna genomförs kan

ägaren få böter. Sedan tidigare är det förbjudet att röka i lokaler för bland annat barnomsorg och hälso- och sjukvård samt på bussar och tåg. Sedan 2003 kräver lagen rökfria ytor på serveringsställen. Även slutna medlemsvillkor på exempelvis en krog omfattas av rökförbudet så länge mat och dryck säljs. Endast vissa "rent privata sammanhang" kan komma att undantas, enligt Folkhälsoinstitutet.

skulle behandlas. De var inte emot stödet för yrkesgruppen inom restaurang.

ÄNDÅ HAR DET TAGIT tio år för restaurangpersonal att få igenom samma lag som gäller övriga arbetare i Sverige, en lång processtid enligt Enarsson.

Men sedan lagen införts verkar de flesta positiva. Även krogar och restauranger, som varit oroligare för minskad beläggning, verkar sakna fog för sin oro.

Enligt den Sifoundersökning som gjordes tillsammans med Svenska Dagbladet strax innan förbudets start kommer var femte

att de kommer gå ut oftare nu, medan 72 procent kommer bibehålla sina tidigare krogvanor. Bara sex procent kommer minska sina utetillfällen.

– Vi har gjort en egen undersökning som säger ungefär likadant. Men det är klart, i grunden hade jag ju trott att gruppen som tänker gå ut mindre ofta på krogen skulle vara betydligt större. Men rökarna är ett härdat släkte som tål det mesta. Dessutom finns det nog en stor förståelse för att krogpersonalen behöver en bättre arbetsmiljö, säger Mats Hulth, vd för SHR, Sveriges hotell- och restaurangföretagare, till SvD.

Bodström: "Lagen kommer att stoppa nedladdningen"

Den 1 juli begår du ett brott om du laddar ner upphovsrättsskyddat material från internet. Justitie-minister Thomas Bodström hoppas att nya lagen ska minska nedladdandet från internet.

– Det är min övertygelse att väldigt många människor vill följa lagreglerna på detta område liksom på andra områden. Därför tror jag att den nya bestämmelsen kommer att påverka människors beteende när det gäller nedladdning i positiv riktning, säger Thomas Bodström.

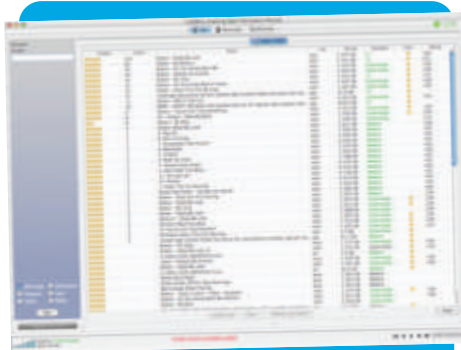
Han menar att dagens stora förlorare är de artister som inte får betalt för sina alster.

– Författare, musiker, konstnärer, artister med flera måste kunna få bestämma över och få betalt för det som de skapar, säger han.

Är lagen tillräcklig för att stoppa den olagliga nedladdningen?

– Syftet med lagändringen är inte att satsa stora resurser på polis och åklagare för att jaga privatpersoner som laddar ner enstaka olovligt material från internet. I stället är syftet att skapa klara och tydliga regler, att sprida information om och skapa förståelse för dessa, samt att öka möjligheterna att ingripa särskilt mot allvarigare fall av olaglig nedladdning.

THOMAS BODSTRÖM MENAR vidare att den nya lagen främjar användandet av lagliga ned-

Så säger lagen

Från och med 1 juli i år blir det förbjudet att ladda ner musik, dataspel, ljudböcker och annat som finns tillgängligt på internet utan rättighetshavarens tillstånd. Har rättighetshavaren däremot gett sitt godkännande kan du lagligt ladda ner materialet. Sedan tidigare är det förbjudet att sprida upphovsrättsligt material vidare utan tillstånd. Bryter du mot lagen kan det ge dig böter eller fängelse i högst två år.

laddningsalternativ på internet.

– Det skapas goda förutsättningar för lagliga alternativ på internet och att sådana alternativ uppmuntras. Vi ser fler lagliga alternativ i Sverige. Det tycker jag är jättebra.

Lagen har ju fått kritik för att den förbjuder kopiering från cd-skiva för eget bruk.

– Det är en missuppfattning att lagen skulle förbjuda kopiering för privat bruk

från en cd-skiva. Det kommer att vara tillåtet även i framtiden. Det som blir förbjudet är däremot att kringgå en kopieringsspärre på en cd-skiva, även om man bara kringgår i syfte att kopiera för privat bruk.

Thomas Bodström menar att skälet till detta är att kopieringsskyddet skulle bli verkningslöst.

– Alla skulle då kunna hävda att de endast kringgår kopieringsskyddet för att ta kopior för privat bruk. Trots att kringgående för privat bruk inte är tillåtet enligt förslaget är det viktigt att det även i fortsättningen ska vara möjligt att kopiera för privat bruk. Det kan också konstateras att hittills har tekniska åtgärder använts i viss mån, men inte så att de hindrat all kopiering för privat bruk. Det finns en stor mängd redan utgivna cd-skivor där kopieringsspärren överhuvudtaget inte används.

– Min ståndpunkt är att det självklart ska vara möjligt att göra en kopia av sin inhandlade cd-skiva till exempel till sin mp3-spelare. Det är upp till branschen att se till att det går.

Thomas Bodström kan tänka sig att komma med åtgärder.

– Om det skulle visa sig att den utveckling vi ser skulle vända och att alltså möjligheterna att kopiera för privat bruk skulle hindras tvekar jag inte med att återkomma med åtgärder, säger han.

KRÖNIKA

Låt inte drevet dribbla bort våldet

”Det var som att hans tankar efter ett tag blev mina. Jag kunde till slut inte tänka själv. Det var som att han styrde över mitt allra innersta. Jag blev allt det han sade att jag var.” Citaten är hämtade från mina anteckningar från ett samtal jag haft med en kvinna som blivit psykiskt och fysiskt misshandlad i arton år. I dagar som dessa, efter dokumentären ”Könskriget”, när kvinnojoursrörelsens existensberättigande ifrågasätts av teve, tidningar, kommunpolitiker, ja till och med av Sveriges riksdag, så känns mina anteckningar från mina stöd-samtal på Alla Kvinnors Hus extra viktiga.

I Valerie Solanas värld är alla män av ondo. I SCUM-manifestet (Society for Cutting Up Men) kan man läsa att män är vandrande dildosar. Hennes skrift är skönlitterär och måste analysersas utifrån vad hon fått erfara.

Varför hymla om att det i ROKS finns problem med yttrandefrihet, öppenhet och tolerans? Men samtidigt är förklaringarna ganska tydliga, även om de inte rättfärdigar stelbentheten. Kvinnoemisshandel och sexualiserat våld har, innan debatten väcktes på 1970-talet, betraktats som inomfamiljära skamproblem, och så sker på många håll än i dag. Så när feminister efter lång kamp lyckats placera företeelserna i en politisk struktur av över- och underordning är man naturligtvis rädd för att den förståelsen åter ska försvinna. Politiska vinningar är kända för att stagnera åsiktsbildning i rädsla för att inte längre nå framgång. Stelbentheten när det kommer till feminismen är inte bara utmärkande för ROKS, utan det återspeglas i hela samhället.

KVINNAN SOM JAG CITERADE I BÖRJAN av artikeln; hennes tankar är ett exempel på att den normaliseringsprocess som Eva Lundgrens, som numera avfärdas som galen professor, pratar om är mer än ett påhitt. Däremot har jag samtalat med kvinnor där hennes analyser inte stämt in särskilt bra, utan där jag i stället funnit stöd i någon annans teori. Det finns sällan en sanning – allra minst inom forskning. Feminismen har i dag blivit alldeles för färgad av vänsterteorier, och mittfäran och högern har intagit en motsatsställning, i stället för att komma med egen politik.

Feminismen i sig är ingen ideologi, utan en analys av det samhälle vi lever i, och den ska och bör alltid användas som ett verktyg för att befria människors individualitet. Men jag befarar att vi inte är där än på ett tag. Och skulden bär vi alla. Vi väntar oss en ny backlash.

Jane Lagerqvist har länge jobbat ideellt på kvinnojourer, pluggar juridik och är en varm djurvän med både kille och hund.

I Taiwan är det business as usual

Taiwan är det första demokratiska experimentet i kinesisk historia. Johan Skarendahl, ordförande i Liberala studenter, var där i ett halvår, inbjuden av UD, för att forska kring politik och kultur vid en tankesmedja i huvudstaden Taipei.

1949 besegrades de kinesiska nationalisterna av kommunisterna i ett inbördeskrig och Mao Tse Tung tog makten på fastlandet. Nationalistledaren Chiang Kai Chek bildade ett alternativt Kina på Taiwan. I dag en ekonomisk och politisk succé. Johan Skarendahl fick ett erbjudande han inte kunde tacka nej till. Ett halvår vid tankesmedjan Foundation for Democracy i Taipei. Johan berättar om den revolutionerande utvecklingen i landet.

– När Chiang Kai Chek började om på ny kula insåg han att någonting måste göras annorlunda. Man hade ju styrt fastlands-Kina utan folkligt stöd. Han genomförde marknadsekonomska reformer och en jordreform med amerikanska biståndspengar så att småbönder kunde bli markägare. Industrialiseringen tog fart och till slut

Johan Skarendahl tipsar om Asien:

Film: "20, 30, 40". En mycket bra sydkoreansk rulle om livet för tre tjejer i olika åldrar.

Bok: "To be free" av Dr Chee om frihetskampen i ett antal asiatiska länder.

Nöjen i Taipei: Nattmarknaderna är trånga festivalliknande tummelplatser med shopping, underhållning och fantastisk streetfoodkultur.

tillverkades 60 procent av alla världens laptops i Taiwan.

Men ekonomisk framgång föder krav på politisk frihet förklarar Johan Skarendahl.

– 1990 började studentrörelsen trycka på för demokrati. De samlade mellan 5 000 och 10 000 studenter i en sittstrejk. Det säger en del om hur stor roll studenter spelar i en förändringsprocess. I dag finns ett flerpartisystem och växling vid makten, säger Johan.

HUVUDSTADEN TAIPEI där Johan bodde är en pulserande storstad med sju miljoner invånare.

– Taipei är radikalt annorlunda än Stockholm. Här förändras allting blixtnsabbt och jag skulle inte känna igen mig om jag återvänder om tio år. Plåtskjul samsas med skyskraper. Det är lätt att få tag på en lägenhet och klimatet är väldigt öppet. Som västerlänning behandlas man väldigt väl. Dessutom anses du vara typ fyra gånger snyggare som utlänning, skrattar Johan.

DET FINNS OCKSÅ orosmoln på himlen över Taiwansundet.

– Det finns mycket allvarliga problem med hotfullt muller från Kina och smala särintressen tjänar på att regionen destabiliseras. Jacques Chirac vill ju sälja vapen till skurkregimen i Peking, precis som han på 70-talet sålde en kärnreaktor till Saddam Hussein.

Men Johan Skarendahl tror ändå inte att det blir krig.

– Båda parter tjänar på fred eftersom de är ömsesidigt beroende av varandra. Någon återförening är inte aktuell. Taiwanerna känner sig allt mindre kinesiska. Man vill vara självständiga, men man är inte särskilt radikala på det sättet. Till 80 procent är det business as usual.

Rätten att göra sig till, precis när man vill

Big Mac eller Whopper? Coca-Cola eller Pepsi? Nike eller Adidas? Har vi egentligen något val när vi bestämmer vad vi ska stoppa i oss eller dra på oss? Ända sen konsumismen blev en del av vår vardag har kritiken mot prylsamhället varit svidande. Men hur skulle egentligen ett samhälle utan konsumtion se ut?

Av: **Aaron Israelson**

När 1900-talet låg i vaggan hade Sverige och världen omformats av en ny våg av frihet. Arbetare och medelklass började kräva politiska rättigheter i takt med att de också fyllde sina liv med nya mål och fler prylar. På Nordiska kompaniet (NK) i Stockholm samlades hemmafruar kring shopping, fika, modevisningar och konserter. Den konservativa högern satte kaffet i halsen och började gorma och gasta om konsumtionssamhällets förkastliga moral. Här kunde ju kvinnorna, med friare spelrum, få för sig allt möjligt hyss. Inte heller gillade de att arbetarklassen började skaffa sig dyrare vanor. Vad var det nu för skillnad på en direktör och en fabriksarbetare om båda kunde köpa sig ett plommonstop i samma herrekipering? I dag är det framför allt vänstern som driver kritiken mot konsumismen. Men är det en dålig sak att vi varje dag utsätts för tusentals val kring allt från vad vi ska kaka till lunch till vilket tryck vi ska ha på tröjan? Det tycker inte Per Svensson, kulturredaktör på Expressen/GT och Kvällsposten.

Du skrev en artikel i Arena om rätten att göra sig till. Det vill säga konsumera allt från vardagslyx till basvaror. Varför tycker du att konsumtionssamhället är så bra?

– På ett mer filosofiskt plan kan man säga, för att tala med Sartre, att människan är sina val. Det finns inga ”äktade” människor, precis som det inte finns någon ”äktad” nation. Den moderna människan skapar sig själv genom sin konsumtion. Allt från kläder och utseende till skivor, böcker och filmer. Allt detta är en del av konsumtionen. Det finns de som hävdar att människan består av en massa lager och under dessa lager finns en äkta människa och denna människa borde träda fram. Men det där är besläktat med obskyra ideologier som till exempel den extrema nationalismen på

Balkan. Nationalismen har fått dem att tro att det finns ett värde där, i att ”vara sig själva”. De brukar säga att vi kan äta kottar, vi behöver inte bedriva handel så länge vi kan vara oss själva där uppe i bergen. Under kriget där hade människor berövats sina konsumtionsmönster. I Sarajevo var tristessen nästan värre än skräcken för bomber och krypskyttar. Det fanns inga skivor, det här var innan man kunde ladda ned musik på nätet, det fanns inga klubbar, ingen Coca-Cola. En Colaburk var ungefär som en kruka med guld vid regnbågens kant. Och den här bristen på konsumtion skapade ju inga goda människor, tvärtom. Det skapade fattigdom och tristess. Speciellt den här halvfattigdomen som härskar i Östeuropa lockar fram det sämsta hos människan.

Och om vi ska bli mindre filosofiska? Vad är de konkreta fördelarna?

– Det finns ju också mer tekniska fördelar med konsumtion som att ekonomin är dynamisk och det håller i sin tur igång livet. De städer som varit ledande under olika epoker har blivit det i kraft av att de fungerat som centrum för konsumtion. Paris

Man gråter hellre i en Porsche än på bussen.

under Baudelairens tid var ett enda stort skyltfönster. Och det var oerhört stimulerande för fantasin och skapandet av ett modernt medvetande. Jag är helt övertygad om att konsumtionen kommer att spela en viktig roll också i Asien. Löften om fria val som varje varuhus representerar skapar en klyfta till de totalitära ideologierna som styr samhället i övrigt. Och när den här klyftan blir uppenbar för människor kan det omkullkasta det totalitära.

Kan man bli lycklig av att shoppa?

– Ja, man gråter hellre i en Porsche än på bussen, som det heter i klichén. Men det är ändå sant. Den stora klichén är att pengar inte kan göra människor lyckliga. Jag vill inte framstå som en PR-man för svensk handel. För mig är upplevelsen av att bada i havet också extremt viktig. En bok på biblioteket kan göra mig extremt upphetsad. Men man behöver inte underkänna den andra typen av upplevelser. Bara för att välla-

”Vad fan är hög standard?”, sjöng Peps Persson. Säkert finns det de som ser charmen i att ”återvända” till något slags naturtillstånd utan ägodelar, pengar och habegär. Men de flesta är nog inte roade av tanken på att ge upp sin iPod, sin dvd-spelare och sin vedugnsbakade mozarellapizza för att leka med kottar och kaka barkbröd. Vi måste ha rätten att välja identitet. Vi kan väl unna oss lyxen att klaga. Men vore det inte bättre att skapa en bättre värld genom att ställa krav och handla rättvist? Det är ta oss fan hög standard. Lieblings temasidor handlar den här gången om konsumentmakt. Läs mer om kampanjen på www.luf.se.

gade källdolmar är bättre än varmkorv, betyder inte det att varmkorven är värdelös. Jag blir ju glad om jag har gjort ett bra köp.

Så varifrån kommer uppfattningen att befrielse handlar om att slippa köptvånget?

– När man sitter runt middagsbordet och någon säger att det vore skönt att slippa kommersen kan man utgå från att alla nickar instämmande. Speciellt när det gäller julklappar, det har jag fått höra sen jag var liten. Det är ytterst en rest av platonismen, men kommer också från den kristna asketiska traditionen. De som avsäger sig världen och går in i kloster är lite finare. Säger man att ”vi sålde allt vi hade, bryr oss inte om pengar och har flyttat ut till landet” kan man alltid räkna med uppskattning. Motsatsen – att någon vill bli svinaktigt rik – är lite tvivelaktig, om det är någon man gillar så tror man att de koketterar med cynism, annars får man bekräftelse på varför man inte gillar personen i fråga.

Varför har den styrande klassen alltid sett ner på de lägre klassernas lyxkonsumtion?

– Av rädsla för att de lägre klasserna ska tillförsäkra sig saker som de högre klasserna uppfattar som egna privilegier, eller att de ska manifestera oberoende. Köper man saker och ting kan man också förändra sig. När de amerikanska kolonierna gjorde uppror gentemot England blev detta tydligt. Hemma i England hade nybyggarna levt på prästliv och plötsligt kunde de leva som herremän och behövde inte längre lyda. USA som är ständscirkulationen moderna hemort och det mest konsumtistiska samhället får mycket stryk. Inte minst från konservativt europeiskt håll. Om alla kan köpa en kostym kan man inte längre skilja en arbetare från en civilingenjör. Löftet med konsumtionen är att du kan bli en annan. Och det där skapar en instabilitet i ett samhälle, och är politiskt väldigt subversivt.

Hur blir man en mer medveten konsument? Och kan man förändra världen genom att konsumera rätt?

– Ja, absolut. Den europeiska djurhållningen är ett bra exempel. Det vore oerhört bra om konsumenterna driver fram bättre kvalitet. I Skåne har vi Ängelavallen med stränga etiska krav och kvalitetsprodukter. Genom att välja kan man sända en signal till den mer storskaliga industrin. Det är bra för karaktären att få välja, det är ett slags myndiggörande av människan. Barn vill ju ofta att föräldrarna ska välja åt dem. När barn kastar sig ner på marken i panik och skriker är det ofta för att de inte orkar ta ställning och välja själva. Erich Fromm har skrivit om det där i Flykten från friheten. I varje valsituation blir man vuxnare.

Agent dubbelnoll: Med rätten att göra sig till

Det finns inga som väcker så föraktfulla känslor som människor utan hämningar vad beträffar det flärdfulla livet. Fåfänga och smak för glamour är inte okej, allra minst i jantelagens Sverige. Vem fan tror dom att dom är? Att klanka ner på hjärndöda bimbos och gangsterrappare med ghettokomplex är lättare än att blåsa en femåring på Banana Skids. Och visst tycker Liebling att det finns andra värden i livet än att shoppa loss utan att ägna en tanke åt saldot på kontot, än mindre åt svältande barn i Afrika. Men vi kan ändå inte låta bli att sympatisera med konsumtionspundarna som inte bara får de national-ekonomiska hjulen att snurra utan också skänker allas våra liv en prydlig liten guldkant. Den hämningslöse konsumenten vågar ta för sig, vågar göra sig till, vågar vara sig själv. I fem snabbporträtt hyllar vi agent dubbelnoll, med licens att låta habegäret leva.

OLINDA BORGGREN

Olinda Borggren har kallats Sveriges svar på Kajsa Anka. Hon är en 28 år gammal playgirl med en väskkollektion värd flera hundra tusen kronor och kallar sig glamourfeminist. Liebling gillar att frossa i skandalerna som denna donna framkallar varhelst hon drar fram som ett yrväder en aprilafon och avundas klädinköpen på allt från 20 000 till 100 000 kronor på ett bräde. Mest fascinerar vi av att hon, när hon jobbade på varuhuset NK i Stockholm, anklagades för stöld och fick focken. För att ha snattat kålrötter...

EBBA VON SYDOW

Ebba von Sydow kan från sin upphöjda position som nöjesredaktör på Expressen Fredag glädja sig åt att hon korats till ett av de mest inflytelserika trendorakten i Sverige. Och sällan har någon fått lika många att må apa för att de har förra årets utstyrsel på sig. Sooo

last year, är allt Ebba inte är. Ung, hungrig och sorglös tipsar hon om allt från senaste sminket till det senaste inom matlagning. Någon har sagt om Ebba von Sydow att hon skulle äta bajs om det kom från New York och kostade 10 000 pix. Och det kan väl hända, men då ska man ha klart för sig att halva Sverige en vecka senare lär sitta och gotta sig i amerikanska exkrement de luxe. Men tveklöst har vi till stor del Ebba att tacka för att svenskt mode inte längre är uteslutande fotriktiga skor från Ecco, för korta jeans och groteska skinnslipar.

JEAN PIERRE BARD

Artisten och stylisten Jean Pierre Barda gjorde entré i offentligheten när han tillsammans med Alexander Bard, Camilla Henemark och Dominika Peczynski rockade med popbandet Army of Lovers. Senare medverkade Jean Pierre i teveprogrammet Silikon och stajlade gästerna enligt konstens alla regler. I dag är han kändisfrisör och predikar hårmode för svenska folket. Jean Pierre har blivit något av gay-Sveriges affischnamn och Jean Pierre Bard-bög är numera ett väletablerat begrepp. Liebling kan inte annat än falla för charmen när ett första rangens modelejon, omgiven av sexiga fjollor med inoljade kroppar och i tangakalsonger, och själv iförd linne och joggingbyxor högtidligt proklamerar Pridefestivalens budskap: "Det är insidan som räknas". För att i nästa stund beskriva sin egen uppenbarelse: "Jag är lyxvärdinnan på gymmet". Jean Pierre Barda äger för övrigt en mops vid namn Joseph Potifar Ben Otto.

EMMA ANDERSSON

Emma Andersson skulle kunna vara vilken Svenssontjej från Ängelholm som helst. Om det inte vore för en obotlig äventyrlusta, en exhibitionistisk läggning och ett par välsvarvade silikon-

bröst. Emma var med i Expedition Robinson 2001 och gjorde comeback i samma program 2003/2004, Robinsons sista upplaga i SVT, då hon också kammade hem vinstpotten. Humorkillarna Fredrik Wikingsson och Filip Hammar gjorde henne till hela svenska folkets omhuldade bimbo när de lurade henne att införa hundratusentals tevetittare i programmet Ursäkra röran, vi bygger om göra bort sig totalt och avslöja sin aningens skrämmande okunnighet om nazismen och Förintelsen. Emmas okunnighet framkallade faktiskt mer sympati än upprördhet. I dag är Emma Andersson programledare för Dolce Vita i Kanal 5 och shoppar tillsammans med allsköns kändisar loss för hundratusentals kronor på bästa sändningstid. Jo vars, nog lever hon allt det ljuva livet.

DOGGE DOGGELITO

Latin Kings-stjärnan Dogge Doggelito är kungen av Alby och Norra Botkyrka. Dogge måste vara det närmaste vi kommer en cool gangsterrappare med jiggy attityd till livet i Sverige. Vi gillar Dogge för att han till skillnad från den svenska popvänstern inte skäms för att han gillar dyra prylar. Inte heller skäms han för att ta betalt för sig. Eller med Dogges egna ord: "Var är cashen, len?" Vid första mötet med skivbolagsdirektörerna fick han ett utbrott för att de inte ställt fram champagne och feta cigarrer. I stället bjöd de på saft och bullar. Dogge älskar som sagt prylar och mest av allt älskar han kepsar. Hans samling uppgår till två, tre tusen, and still counting. Men han behöver knappast bekymra sig för att bränna artistarvodet på konsumtionsartiklar. Alla varumärken med självaktning uppvaktar Dogge med ständiga erbjudanden om att bära just deras prylar, med loggan väl synlig så klart. Till Dogges fördel måste det räknas att han helst av allt går runt i en kepa med den något anspråkslösa loggan Botkyrka.

SÅ LEVER VI

- Tre år efter att man mottagit en vara och två månader efter att man har upptäckt ett fel i varan har en konsument rätt att reklamera varan. **Konsumentköplagen 23§.**

- 254 av 290 kommuner har någon typ av konsumentrådgivning i april år 2005. Det är två kommuner fler än vid samma tid förra året. Sedan mars år 2004 till och med april år 2005 har nio kommuner startat konsumentverksamhet, medan sju kommuner har beslutat att lägga ner sin. **Konsumentverket**

- Nio miljarder beräknas hemelektronikbranschen omsätta i Sverige 2005. **CE Konsumentelektronikbranschen**

"Om de kinesiska arbetarna skulle få organisera sig i fria fackföreningar så skulle det förändra situationen för arbetare över hela världen".

Elisabeth Tang, Hong Kong
Confederation of Trade Unions

- 30 procent av de svenska männen över 17 år äter lunch på personalrestaurang eller privat restaurang minst tre gånger i veckan. Motsvarande siffra för kvinnor är 22 procent. **Livsmedelsverket**

Tjatisfaktorn tar över världen...

De flesta kan hantera reklam, men kanske inte barn. Företag som Jamba gör allt för att lägga vantarna på barns fickpengar. Föräldrar står handfallna inför tjatisfaktorn.

Av: **Aron Flam**

Tjatisfaktorn, eller "the nag factor" på engelska, kallas ett begrepp inom marknadsföring som används för att få barn att tjata på sina föräldrar. Reklamen påpekar för konsumenten att den här produkten är det senaste på marknaden och om Du inte vill vara en tönt eller helt ute så är det bäst att du köper en sådan här Du med. Att ha den fetaste bilen eller de största brösterna kanske inte är vägen till gott självförtroende men man kan lätt få för sig det när man tittar på den reklam som visas i teve, hörs på radio, eller affischeras över våra torg och på kommunala färdmedel.

Kairos Future heter det omvärldsanalysföretag som fick i uppdrag av MTV att undersöka hur dagens ungdomar i Sverige, Danmark, Norge och Finland resonerar och värderar det viktiga i livet. Över 4 000 ungdomar deltog i studien vars resultat ska användas för att kunna rikta reklam mot ungdomar.

- Vi formas så kraftfullt när vi är unga, och vi tar med oss de värderingarna i hela livet, säger Thomas Fürth på Kairos Future som jobbat med den omfattande undersökningen.

DET ÄR SKILLNAD PÅ MARKNADSFÖRING och propaganda men i det kommersialiserade samhälle som omger oss och där vi bombarderas konstant av olika budskap blir marknadsföringens metodik alltmer sofistikerad. Och det är svårt att ta en ögonblicksposition inför ett argument som industrin lagt ner både pengar och arbetsdagar på att formulera.

David Erixon, konsumentmarknadschef på Vodafone, förklarar att:

- Vodafone har ett starkt regelverk för all marknadsföring. Vi marknadsför överhuvudtaget inte mot ungdomar under sexton år. Vodafone har ett internationellt regelverk om ansvarsfull marknadsföring och de reglerna är i många fall tuffare än den svenska lagstiftningen på området.

David Erixon har inte hört talas om tjatisfaktorn men tillstår att:

- Marknadsföringscommunityn blir alltmer sofistikerad i sina metoder och får allt bättre verktyg för marknadsföring. För att då sticka ut i det allmänna mediebruset finns det säkert företag som inte bryr sig om lagstiftningen.

DE FLESTA ANMÄLNINGAR SOM KOMMER in till konsumentverket om marknadsföring riktad mot barn och ungdomar rör sådana sajter som riktar sig till just den målgruppen. Företag som play ahead, picofun, habbohotel och Jamba sysslar framförallt med att sälja produkter och tjänster till barn och ungdomar. Det handlar om spel, ringsignaler, videoklipp med mera. Marknadsföringen är inget som bara finns på deras hemsidor. Jamba till exempel annonserar mycket på teve.

När man försöker få tag på Jamba är man hänvisad till e-post. Det finns inget nummer till själva företaget. Det enda nummer som finns är till en hotline för kunder. Jan Emich på Jamba låter meddela per mail att Jamba inte vill delta i någon intervju och hänvisar till konsumentverket, vilket är lustigt för när man frågar Stina Carlsson, jurist på konsumentverket, har hon inte hört talas om dem.

När det gäller Jambas hemsida pekar Stina Carlsson direkt på att det saknas prisinformation för produkterna. Under rubriken kul på hemsidan finns bara en produktkategori och det är sexiga downloads.

- Det här är inte otillbörlig marknadsföring men det är definitivt en olämplig produkt på en sådan här sida som uppenbart riktar sig till barn mellan tolv och sexton år. Sedan kan man ju fråga sig vad för sexualbild dessa downloads förmedlar men det är ju en annan fråga.

- När företag gör reklam som riktar sig till barn och ungdomar måste de vara extra försiktiga då barn och ungdomar är mindre kritiska mot information än vad vuxna är. Enligt lagen så är man ju egentligen barn fram tills man är 18 år och blir myndig. Gränsen för reklam riktad mot barn och ungdomar från marksänd teve brukar dras vid tolv års ålder. Det finns dock flera kanaler i Sverige som sänder från andra länder och då gäller ju dessa länders lagar, förklarar Stina Carlsson.

MARKNADSFÖRINGSLAGEN FÖRBJUDER otillbörlig marknadsföring, men vad som ska anses vara otillbörligt är ju en tolkningsfråga. Föräldrabalken reglerar vad barn får köpa och en slutsats

SÅ PÅVERKAS VI AV REKLAMEN

En amerikansk undersökning har studerat hur reklam påverkar ungdomar:

62 procent av 12-13 åringarna påstår att om de köper en viss produkt så känner de sig bättre och får bättre självförtroende.

40 procent vet att föräldrarna kommer att säga nej de första gångerna de frågar redan i förväg men att de fortsätter fråga tills föräldrarna ger upp.

En ungdom mellan tolv och 17 år tjatade i genomsnitt nio gånger på sina föräldrar för att få en produkt som den blivit medveten om genom reklam.

10 procent av dessa ungdomar medger att de kan tjata upp till 50 gånger om en och samma produkt tills föräldrarna slutligen ger upp.

Undersökningen utfördes av Center for a New American Dream och genomfördes i Maj, 2002 av Widmeyer Communications.

man kan dra därifrån är att företag inte får ingå så kallade kreditavtal med omyndiga. Detta innebär att de inte får sälja saker till barn eller ungdomar för att sedan ta betalt i efterhand utan pengarna måste överlämnas samtidigt som produkten.

Man kan fråga sig hur Jamba ställer sig till att ingå avtal med minderåriga med tanke på att deras mest marknadsförda tjänst är just ett ringsignalsabonnemang som kostar kunden 30 kronor i månaden. Christopher Oberschmidt jobbade för Jambas kundtjänst på ett callcenter i Tyskland förra sommaren. Han säger att han slutade där då han ifrågasatte deras affärsetik.

- Det var nästan uteslutande klagomål som vi behandlade. Det var föräldrar till minderåriga som ringde och deras barn var mellan fem och 15 år. När jag började jobba där var vi övervakade av Jambapersonal som sade till oss att folk som ringde inte skulle få sina pengar tillbaka. Istället skulle vi erbjuda ett gratisabonnemang. Vi blev också tillsagda att hänvisa till föräldrarnas eget ansvar att ta hand om sitt barn. Barnen som hade köpt ringsignaler trodde ju att de bara hade köpt en ringsignal men det handlar ju i själva verket om ett abonnemang. I marknadsföringen är det ju svårt för till och med vuxna att upptäcka det så hur skall då barn kunna veta? Från föräldrarna var det samma historia om och om igen. Jamba var medvetna om problemet och sa till mig redan på anställningsintervjun vad det var frågan om. Jag fick intrycket att det var mycket cyniska människor som jobbade för Jamba. I praktiken så är deras affärsidé att stjäla småbarns fickpengar.

På frågan om konsumentverket fått in fler frågor och/eller anmälningar under de senaste åren är Stina Carlsson tveksam.

- Vi kan inte ta fram den statistiken i vår databas men vi märker ju att det är fler som hör av sig med frågor om sajter som riktar sig till barn och ungdomar. Det är mycket frågor om våldsamt underhållning och kanske annat olämpligt material.

TJATFAKTORN HAR ÄN SÅ LÄNGE inte fått fullt genomslag i Sverige. Kanske tack vare de regler som finns gällande marknadsföring. Dessa regler kan dock bli svåra att tillämpa om en hemsida eller en tevekanal ligger utanför landet och sänder in. Kan det kanske vara dags att lyfta problemet för diskussion så att inte fler företag får för sig att sätta bedrägeri mot småbarn i system?

MER OM JAMBAS REKLAM HÄR INTILL.

SÅ LEVER VI

• 1 av 10 av kvinnor mellan 16 och 25 år är vegetarianer.
Livsmedelsverket

• 15,9 miljarder handlade svenskarna socker, sylt, honung och godis för år 2002-2003
Livsmedelsföretagen

• 55 869 ton färdigrätter såldes i Sverige 2004
Livsmedelsföretagen

• 68 procent av svenskarna anser sig vara beredda att betala några kronor extra för en Rättvisemärkt vara.
Undersökningsföretaget ECI.

"49,4 liter mellanmjölk köper den genomsnittlige svensken varje år".

Jordbruksverket.

• 17 kilo bananer äter den genomsnittlige svensken i genomsnitt per år. Försäljningen av rättvisemärkta bananer under 2004 ökade med 47 procent men det är långt kvar till Schweiz där mer än var nionde banan är rättvisemärkt.
Rättvisemärkt och Fairtrade center

...och två svenskar i täten

För första gången toppade en ringsignal den brittiska singellistan i slutet av maj 2005. Det är mobilringsignalen "the crazy frog" som har nått den åtråvärda topplaceringen.

En liten dataanimerad grodliknande varelse, blåaktig i hyn, och helt naken bortsett från en motorcykelhjälm à la 50-tal har alltså skapat en sådan hysteri så att han tagit en mobilringsignal till singellistans förstaplats. Så hur har detta gått till?

Själva ringsignalen är det faktiskt en svensk som kommit på. Daniel Malmédahl, en datorförsäljare från Göteborg, var lite känd bland sina vänner för sin imitation av en tvåtakts scooter-motor. Efter att den imitationen hade postats på en hemsida hittades den av 3D-animatören Erik Wernquist, också han svensk. Det var Erik som skapade den lilla galna grodan. Han gjorde den mest som en övning i 3D-animering men blev övertalad av bekanta att släppa den på nätet. Där han också bad skaparen till ljudet att ta kontakt med honom. En av Daniels vänner såg detta och satte de två i kontakt med varandra. Från början hette den då "The annoying thing". Denna lilla snutt cirkulerade snart flitigt på alla tänkbara platser på nätet. På så sätt spred den sig snabbt över hela världen och var snart en

av de mest spelade klippen på internet.

ÅR 2004 "UPPTÄCKTES" GRODANS POPULARITET av en arbetare på Jamba. Som föreslog idén till sina chefer. Efter det har det gått undan. Det blev snabbt en mycket populär ringsignal, eller skall man kanske säga populär bland vissa och hatad av andra.

Sedan sattes ett tyskt eurodiscoteam på att få in ringsignalen i en låt och det blev den gamla klassikern Axel F. från Eddie Murphy-komedin Snuten i Hollywood som kom ut 1984. Idag har den alltså blivit den första ringsignal som toppat den engelska singellistan, men detta är kanske inte så konstigt med tanke på hur mycket uppmärksamhet den fått. Både från sin relativt korta historia som fri figur på nätet och från ringsignalförsäljare som använt den extensivt i sin marknadsföring. Det är kanske konstigare att den blivit populär till att börja med? Säkert är att den väcker känslor. Den har hängivna fans och upprörda belackare.

Det senaste som hänt är att grodan börjat få tryck på sig att täcka sina genitalier. Hur det blir med det får vi se.

AV: ARON FLAM

• En ökning av andelen handel/BNP med en procent kan förväntas öka inkomsten per person med 0,5 till två procent. En tio-procentig ökning av handeln i ett land ger de fattiga minst tio procent högre inkomster. **Frankel & Romer, "Does Trade Growth Cause Growth?", i The American Economic Review, 1999.**

• EU-tullarna i 22 högprotektionistiska sektorer skyddar 200 000 arbetstillfällen till en kostnad av 358 miljarder kronor. Varje arbetstillfälle kostar därför 1 790 000 kronor om året. Det skulle kunna användas till att ge varje tullskyddad arbetare en ny Rolls-Royce om året. **The Economist.**

"25 438 stycken bilar köptes i Sverige under maj 2005".
Bil Sweden.

• **Så tycker svenska folket om reklam:**

Irriterande:	47 %
Skapar ett intresse:	30 %
Underhållande:	29 %
Generellt sett bra:	20 %
Positiv:	13 %
Särskiljande/unik:	12 %
Trovärdig:	5 %

• **Reklam vi inte gillar:**

Spam e-post:	81 %
Reklam på internet:	52 %
Radioreklam:	50 %
Tv-reklam:	48 %
Reklam via e-post:	48 %
Adresserad dr:	45 %
Oadresserad dr:	31 %
Utomhusreklam:	18 %
Bioreklam:	16 %
Sponsring:	14 %
Reklam i butik:	9 %

I dag står rättvisemärkta produkter för 0,8 procent av den totala handeln. Tre–fyra procent är Rättvisemärkts generalsekreterare Alice Bah Kuhnkes målsättning. I slutändan vill hon bli av med jobbet.

**HANDLA
RÄTTVIST**

HON VILL BLI AV MED JOBBET!

Alice Bah Kuhnke, känd från teve, har gjort ny karriär som rättvisaktivist. Liebling har hängt med till snabbköpet för att lära oss hur vi handlar rättvis mat. Vägen till en bättre värld går via magen.

Av: Eva-Marie Byberg
Foto: Simon Hellsten

ATT HANDLA ÄR NÅGOT DE flesta gör utan att tänka. På vägen hem rusar man igenom ett snabbköp och plockar mjölk, bröd, frukt och lite annat i korgen. Skulle man efteråt få frågan varifrån riset kommer skulle de allra flesta svara "ICA".

Det är här Alice Bah Kuhnke kommer in i bilden. Hon vill veta mer än bara vilken butik riset kommer ifrån, hon vill veta hur arbetaren som odlat riset mår. Och hur arbetarens familj har det.

Sedan augusti förra året är hon generalsekreterare för Rättvisemärkt i Sverige. Konceptet är enkelt. De varor som bär Rättvisemärkts logotyp har tillverkats av arbetare som får skäligt betalt för det arbete de utför. Man kan vara säker på att inga barnarbetare plockat de apelsiner man smaskar i sig. Kanske blir det också

lite godare att äta när man vet att det man smäller i sig samtidigt främjar demokrati i världen.

Rättvisemärkts produkter är lite dyrare, eftersom en del av priset tillfaller odlaren eller den anställde som en premie. Mottagaren bestämmer sedan själv vad man vill göra med pengarna, så länge beslutet tas under demokratiska former. På flera ställen har producenterna investerat i skolor för sina byars invånare.

MEN HUR MYCKET KAN EN ensam person som handlar i Sverige egentligen betyda? Spelar det någon roll vilket kaffe man stoppar i sin korg? Alice Bah Kuhnke svarar tveklöst ja på den frågan.

– Det spelar verkligen roll. Även det lilla påverkar, säger hon.

Även om Sverige är bland de sämsta länderna i Europa på att handla Rättvisemärkt kan man se resultat. I genomsnitt handlar en svensk rättvisemärkt varor för fyra kronor om året (det kan jämföras med Storbritanniens 119 kronor per person och år). De fyra kronorna gjorde dock att Sverige förra året skickade 5,5 miljoner kronor extra till jordbrukare i tredje världen.

– Det blir inte extra pengar så jordbrukaren kan ta med sin familj på restaurang eller köpa nya kläder, men han kan ge sin familj mat för dagen och låta barnen gå i skolan, säger Bah Kuhnke.

Varför är vi i Sverige så dåliga på att handla rättvisemärkt? Alice Bah Kuhnke menar att vi kanske är storebrorskadade.

– Vi tror att staten har kollat allt sådant. Vi tror

HÄR KAN DU HANDLA RÄTTVISEMÄRKAT Rättvisemärkt kaffe, te, kakao, choklad, drickchoklad, apelsiner och bananer finns att köpa i vanliga livsmedelsbutiker.

Vi, Hemköp, Ica och COOP säljer Rättvisemärkt. Det gör även en del av de fristående livsmedelsbutikerna och Världsbutikerna.

Ris, honung, juice och fotbollar hittas idag lättast i Världsbutikerna.

Fakta kommer från: www.rattvisemarkt.se

inte att det ska förekomma barnarbete bakom det ris som står i våra hyllor. Men det finns ingen sådan kontroll, säger hon.

Hon understryker att varje individ måste ta ställning när de handlar. Det finns ingen som kontrollerar ens varor åt en.

– Man måste komma ihåg att det också är ett val att inte köpa rättvisemärkt, säger hon.

Även om Alice Bah Kuhnke menar att varje persons agerande gör skillnad finns det övergripande strukturer som måste fungera.

– Jag tror verkligen på handel, säger hon.

Hon menar att en fri handel är grundplåten för hela Rättvisemärkts verksamhet, men tillägger att den frihandel hon vill ha är utopisk.

– Det är sjukt att EU, USA och Japan har sänkt tullarna på allt utom jordbruksvaror. Jordbruk är det enda de svaga i tredje världen kan försörja sig på, säger hon.

ALICE BAH KUHNKE ÄR REALISTISK när det gäller mål för organisationen. Hon tror inte att rättvisemärkta produkter någonsin kommer att stå för tio procent av den totala handeln.

– Men kan vi komma upp till tre eller fyra procent kommer branschen förmodligen att börja sanera sig själv, säger hon.

I dag står produkterna för 0,8 procent av marknaden. Det är en bit kvar tills Alice Bah Kuhnke får som hon vill – nämligen bli av med jobbet. I hennes dröm ska ingen behöva kontrollera om producenter har det bra, det ska vara en självklarhet.

Nätköp – med världen som det nya närköpet

Allt fler svenskar väljer att göra sina inköp på nätet. Boo.com och andra oseriösa aktörer börjar allt mer glömmas bort i och med att it-bubblan börjar försvinna ur närminnet hos oss svenskar. Samtidigt har handeln mognat en hel del.

Av: Fredrik Rhodin

Enligt en undersökning utförd av Computer Sweden tidigare i år handlar så många som en tredjedel av befolkningen någon gång på nätet. Bekvämligheten tros vara den främsta anledningen. Konsumenterna har inte längre behov av att ta sig in till stan och grotta runt i trånga butiker, när man redan vet vilken dvd-rulle eller musikskiva barnen önskar i födelsedagspresent. Ett par musklick på kvällskvisten innebär att du som konsument spar tid och pengar. Ofta är det mycket billigare att handla på nätet, det är bekvämare att sitta bänkad framför teven, spana in Beck på TV4 och bara vänta på att varan kommer hem till dörren några dagar senare.

NÄTET ÄR EN PLATS för globalisering, en plats där alla konsument har sitt lilla kryp-in. I och med att förtroendet för näthandel har ökat har vanan att bränna sina döda gröna framför datorskärmen hittat till allt fler och bredare grupperingar, samtidigt som folket är beredda att lägga mer pengar per inköp.

Flera undersökningar tyder på samma sak. När nytillskottet i familjen behöver en barnvagn ger sig pären ut på jakt med webbläsaren som verktyg. I och med ökat förtroende inhandlas allt dyrare varor. Butiken NetOnNet bedriver bara sin verksamhet på nätet, med hemelektronik som handelsvara. Numera köps inte bara dvd-rullen på nätet, utan även spelaren. Och plasmateven. Och hemmabioanläggningen.

Samtidigt som köpen har blivit fler har även summan per tillfälle ökat rejält. Enligt Computer Swedens undersökning lägger vi numera mellan 700 och 7 000 kronor per tillfälle och nätköp.

KONSUMTIONEN PÅ NÄTET HAR ÄNDRATS rejält de senaste åren. Förutom tidigare exempel handlar vi bilar, cyklar, båtar – allt ifrån hemmets trygga vrå. När sommaren börjar nalkas och semesterresan ska planeras bokar vi både hotell, resmål och flygbiljett från samma stol som vi lämnar in deklarationen eller läser e-posten.

Vi nöjer oss inte heller med att handla av svenska leverantörer. Enligt TradeDoubler – ett företag som bedriver marknadslösningar och opinionsundersökningar på internet – handlade svenskarna för nästan en halv miljard kronor från utländska, främst västeuropeiska nätbutiker. I

stället för att hoppas att Icabutiken runt hörnet kommer ta hem Den Där Goda Fetaosten beställer vi både osten och parmaskinkan direkt från leverantörerna i Italien och Grekland. I svenska sportsändningar har det blivit ett vardagligt inslag att plinga upp direktsatta odds kring målskyttar, första målet och matchresultat. Allt hänvisar till spelbolag med säte i andra europeiska grannar.

EFTER ATT VI HAR SPELAT och ätit god italiensk mat tar vi gärna ett glas vin eller två. Även här ser man att vi är beredda att vänta lite grann på att få hem vinet, bara vi får det vin vi önskar till ett lägre pris. Om trenden fortsätter spelar det nog ingen roll hur mycket Anitra Steen skriver på DN Debatt om Systembolagets förträfflighet, eller hur mycket Bosse

Ringholm talar om att Svenska Spel minsann ger pengar till både spelmissbrukare och ungdomsidrott. Så länge konsumenten är prismedveten och har hela Europa som närhandlare, utan att behöva lämna hemmet, blir det nog svårt att upprätthålla spel- och spritmonopol. Trade Doubler är åtminstone ganska säkra på hur vi kommer att handla våra julklappar i år.

KRÖNIKA

Självklart ska vi konsumera

– JAG TYCKER INTE MAN SKA behöva jobba. Vi behöver inte alla våra prylar.

– Vadå, är du dum i huvet, eller?, säger jag. Om inte du vill jobba så behöver du inte, men jag tänker då inte pröja för att du ska gå slacka. Å vadå inte behöva prylar och konsumera för mycket? Du åker ju runt hela Sverige hela somrarna på alla små nördfestivaler som finns. Vad är det om inte konsumtion? Tåget dit, tältet, sovsäcken, ölburken, till och med den lilla plastremsan runt armen är ju så kallade ”onödiga prylar” i så fall. Eller är det bara andras konsumtion som är onödig?

DESSUTOM JOBBAR HAN PÅ ETT sånt där sliskt politiskt korrekt centrum där alla lärt sig sina klyschor utantill och köper bara rättvisemärkt och sojamjolk. Han svarar att han inte tänker slacka, han gör musik och bara för att det inte är kommersiellt betyder inte det att det inte är viktigt. Fattar han inte att anledningen till att han inte får ett riktigt jobb utan får jobba på ett ställe där allt kallas projekt beror på att det han har att erbjuda är det ingen som är beredd att betala för, i alla fall inte med egna pengar. Gör din musik du. Men vad får honom att tro att det är okej att tvinga sina medmänniskor att försörja honom bara för att han inte har lust att göra saker vi är beredda att betala för? Sorry, grabben, din musik har säkert ett värde för dig. Men den har faktiskt inget som helst värde för mig.

SJÄLVKLART SKA VI KONSUMERA. Vi ska köpa käk, sjukvård, dagis, vägar och ja till och med ölburkar och JOS-spelare. För äta bör man, annars dör man. Dessutom är konsumtion identitet. Allt vi gör, eller snarare allt vi köper, är ju saker vi tycker om och som vi tycker berikar våra liv. För att inte tala om kläder. Om han kan lura sig själv att de där manchesterbyxorna och den där palestinasjalen är slumpmässigt inköpta textilprodukter för att hålla kylan borta så fine, men alla vet ju att det är lögn. Dessutom, om det inte vore så att vi inte behövde konsumera mera så kunde vi ju avskaffa alla bidrag. För de går ju till, ja just det, konsumtion. Men nej, du vill ju ha fler och mer bidrag. Jag vet vad du tycker är fel, det är inte konsumtion alls. Nej, bara man konsumerar rätt. Problemet för dig är att alla andra köper fel saker (helst skulle väl alla köpa dina sunkiga skivor...). Och vad tänker du göra åt det?

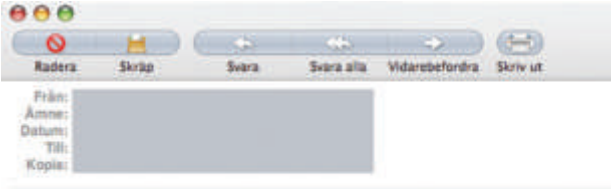
JENNY TRAVIS

• Konsumerar: Djur: dvärgpinschern/chihuahuan Georgina och marsvinet Elin. Dessutom gillar hon målarburkar, böcker och Hollywoodkultur.
• Producerar: Vänliga leenden och fina paket på DUKA.

Med kroppen som handelsvara

Var åttonde svensk man har någon gång köpt sexuella tjänster. Det kan vara snubben som tillreder din cafe latte på fiket, det kan vara din arbetskollega, det kan vara du. Sexindustrin sägs tillsammans med vapen och knark omsätta mest pengar i världen. Liebling har tagit pulsen på män som köper kroppar.

Lieblings medarbetare Miriam Andréasson Carpelan utgav sig för att vara en eskortflicka med annons på nätet. Med en fejkad bild, ett fejkat namn och en säljande beskrivning lockade hon sexhungriga torskar att mejla henne. Vi kan här exklusivt publicera en del av de mest spektakulära och mest vardagliga svaren till "date Malena".

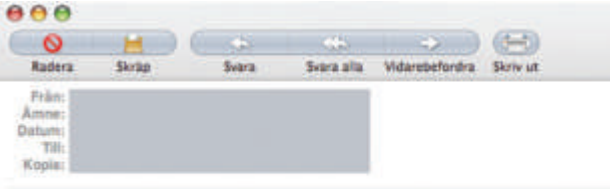
Jag är nyfiken på att vänligt men bestämt bli ombedd att ta av mig naken.
På begäran ta emot och ta på mig (dina?) string och snabbt onanera tills jag kommer.

Jag vill att du med min videokamera filmar mig utföra det du säger åt mig.

Mer avancerad än så är inte jag.

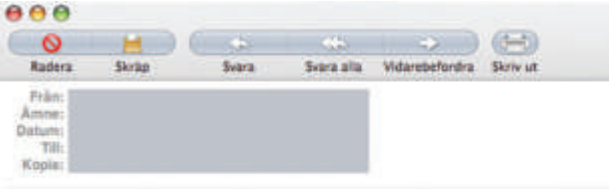
Är jag av intresse för dig?

J

Hej Malena.
Jag är en man ca 55. Ärlig, socialt, frisk och diskret.
Jag gillar långa träffa utan stress med en hög service nivå men samtidigt tycker om att se till att min partner har det bra också. Jag vill ha en övernite träff den 18 maj från ca kl 16 till ca kl 10 nästa morgon gärna utan begränsningar (inga våld eller så). Bara saker som känns bra. Men jag gillar mycket natural oral sex på mig och dig. Du ska vara en person som är varm och tillgiven och ger och tar emot mycket närhet om jag ska trivas. Men jag är socialt och uppvakande också. Träffen blir på hotel eller möjligtvis på en stuga i skärgården med en fin middag och bra samtal och musik.

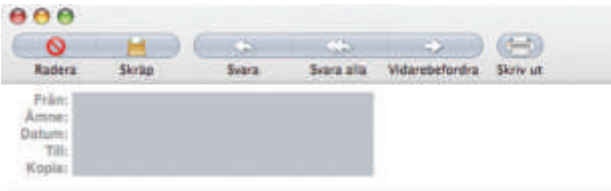
Intresserad? Ge mig en prisbild och beskrivning av dig själv och dina tjänster. Om vi träffas och det fungerar, kan du räkna med flera möten. Hoppas att du svarar.
Hälsningar.
Andy

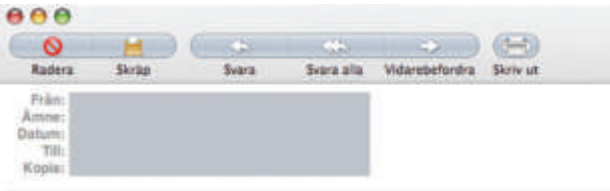
Hi Malena,

I'd be interested in meeting you later today. Do you have a phone number where I can reach you? You'd be meeting a 35 year old nice looking horny gentleman.

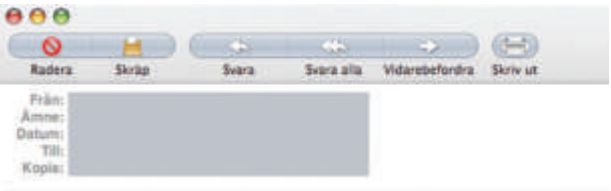
BR
Matias

Hej
undrar om du skulle vilja träffa mig en kille på 31 är på mitt hotell den 6 april .hade gärna velat boka en hel kväll om det gick. Vill inte ha nån profsescort,utan lite mer naturligt har inget imot att ge en riktig bellöning.hoppas vi kan ses snart .
Mvh Sonny

hej undrar om du träffar par vi ser bra ut han 32 hon 30

Hej Malena!

Jag har ett problem!

Jag reser väldigt mycket i mitt arbete och nu har jag blivit av med mitt körkort. Detta gör att jag måste åka tåg eller flyg till mina möten något jag avskyr. Därför undrar jag om du kan vara söt och ställa upp på att vara chaufför. Första tillfället är nu på Torsdag då jag måste vara i Hamburg. Jag är 25 år och mycket trevlig så det kan nog bli kul!

Det positiva för dig är att du får bo på förstklassiga Hotel vara med på trevliga middagar och shoppa osv.. Du får själv välja någon av mina bilar Porsche 996 eller Ny BMW 530. Pris? Tacksam för snabb handläggning i ärendet.

PS sänder en bild på mig själv.

KRÖNIKA

Det kan vara killen i kassan på Konsum

Var åttonde svensk man? Om var åttonde svensk man köpt sex måste det ju vara betydligt fler i din närhet än dem du alltid misstänkt. Du vet, din mattelärare i sjuan med de ormiga ögonen eller den ensamme mannen i din trappuppgång som aldrig hälsar.

Jag och min kompis hade tråkigt och bestämde oss för att göra ett experiment. Vi postade en kontaktannons på en internetsida för eskortverksamhet. Vi skapade en drömtjej, ”Malena”, och väntade med spänning på svar. Det tog inte lång tid.

Vi hoppades att namnet skulle ge porriga associationer, bilden tog vi från en modeagentursajt på nätet. Det är lustigt att bara en av de drygt 80 männen som svarade ifrågasatte om det verkligen var Malena på bilden.

Efter att ha kollat runt lite på eskortsidan bestämde vi oss för att lägga oss högre i pris än resten. 3 000 för 45 min, 6 000 för en helkväll. För avsugning tog vi 500 extra. Tycker någon att det är kul att ens suga av sin egen pojkvän?

DET MEST ÖVERRASKANDE MED experimentet var hur öppna männen var med sin identitet. Så gott som alla lämnade namn, många telefonnummer. Det ska dock sägas att många lämnade ett annat namn än det som stod högst upp som avsändare av mejlet. Kanske är de för dumma för att fatta det, kanske bryr de sig inte om hur mycket Malena vet om dem. Det måste vara ovanligt att de här männen råkar ut för något när de svarar på annonser. Om du tillhör en arg mobb som letar efter lämpliga kandidater att förfölja kan jag varmt rekommendera detta tillvägagångssätt. På hitta.se finns all kontaktinfo du behöver för att börja terra. Själv är jag för lat, för moraliskt nedgången eller kanske för gammal. Jag orkar helt enkelt inte.

DET JAG LÄRT MIG AV EXPERIMENTET är att många fördomar stämde. De svarande var norrlänningar, män med märkliga fetischer, byggnadsarbetare och män som verkade bottenlöst ensamma. Det var också en hel del män med ”för mycket pengar”, som ”jobbade så fruktansvärt mycket att de inte hade tid med en relation”. Men där fanns också många ”vanliga” män med fru och barn. När jag åker tunnelbana märker jag att jag tittar på mannen mitt emot och tänker ”det kan vara han”. När jag står i bankomatkön och väntar kan det vara han som just tog ut pengar. Det kan vara han i kassan på Konsum, han du just haft sex med och det kan vara du. Statistiken har plötsligt blivit mer än trycksvärta i socialstyrelsens luntor. Den har klivit ut i det verkliga livet och antagit formen av kött och blod.

MIRIAM ANDRÉASSON CARPELAN

”Vi stödjer ingen bojkott”

Adidas, Nike och Levis – deras kläder finns i din garderob. Men har du någonsin tänkt på vem som sytt dem? Joel Lindefors, koordinatör på Rena Kläder, är killen som jagar klädindustrin med blåslampa för att ge den fattiga världens textilarbetare en ärlig chans.

Vad gör ni på Rena Kläder?

– Vi är ett nätverk av olika organisationer som tar fram och sprider information om villkoren inom klädindustrin och genom olika kampanjer sätter vi press på företagen att ta socialt ansvar för sina leverantörsled. Vi försöker också möta företagen i en dialog för att hitta konstruktiva lösningar. I april så släppte Nike hela sin lista på leverantörer. Det är en jävligt fet grej. Det kommer nu bli svårare för andra företag att säga att det är affärshemligheter.

Är det omoraliskt att dra på sig sina Nikepjuck och sin Adidasoverall utan att fundera så mycket över hur de hamnat i min garderob?

– Det är omoraliskt att inte ägna en tanke åt hur de producerades. Om du betalar tusen spänn för ett par sneakers är 4,50 lönekostnader. Nike tar 305 spänn, butiken tar 315, staten tar 200 kronor och fabriken tar 130. 50 spänn går till tullar och transporter. Sexuella trakasserier är vanligt på de här arbetsplatserna, arbetstider på 80 timmar i veckan är inte ovanligt.

I Sverige hade vi olidliga förhållanden på de flesta fabriker för 100 år sen. Det fanns barnarbete och lönerna var taskiga. Behöver inte den fattiga världen gå igenom samma process för att nå ikapp?

– Jo, det lär de ju behöva göra, och det är det vad de håller på med. Och det är bra att klädindustrin etablerar sig i de här länderna. Men i dag

ser det annorlunda ut för att fabriken bjuder under varandra i auktioner på nätet och det finns en helt annan logistik som gör det möjligt att flytta produktionen väldigt snabbt. Utvecklingen hinner inte ens alltid inträffa för helt plötsligt har fabriken hunnit flytta till ett annat land.

Vad kan vi som konsument göra för att textilarbetare ska kunna organisera sig i fackföreningar och få bättre villkor?

– Om vi efterfrågar ett bra pris får vi det, om vi efterfrågar design får vi det, om vi efterfrågar kvalitet får vi det. Vi måste också efterfråga kläder som är producerade under mänskliga omständigheter. Som konsument bör man tänka på några saker. 1: Man frågar i butiken: Hur är kläderna producerade? 2: Man skickar e-post till företagets huvudkontor. 3: På Rena Kläders hemsida kan man skicka mejl till företag som kränker mänskliga rättigheter just nu. Så kallade blyxtupprop.

Var köper du själv dina kläder?

– Där de flesta andra köper kläder. Vi stödjer ingen bojkott. Det gör ingen arbetares liv bättre, de blir snarare arbetslösa. Det handlar om att ständigt var en pitbullterrier i hasorna på klädindustrin för att få dem att förstå att det här en viktig fråga. Det handlar inte om att köpa sig ett rent samvete utan om att påverka som medborgare och konsument.

LIEBLING

rallarsving rall`arsving subst. ~en ~ar ?
ORDLED: rall-ar--sving-en? • kraftigt
svepande knytnävsslag ofta utdelat mer
el. mindre i blindo KONSTR.: en ~ (mot ngn
el. ngt)? HIST.: sedan 1927
från Nationalencyklopedins ordbok

Mjuka grabbar kan också fajtas

Med kampsportprogrammet Rallarsving gjorde Musse Hasselvall och Andreas Halldén succé i ZTV under våren. Nu har de osannolika velourkillarna blivit den svenska kampsportscenens affischnamn.

Liebling har gått några ronder i en brutal uppgörelse om våld, snablar, ollon och kärlek.

Av: Aaron Israelson
Foto: Simon Hellsten

FRUSTRERADE UNGA MÄN I DEN hopplösa betongen sparkar och slår på varandra i en källarlokal där manliga hormoner pyr och där svetten lackar. Kampsport är det nakna våldet, testosteron och ett ansträngt minspel som typ à la Bruce Lee kommunicerar "hooaaa, eldsprutande drake jag, jiddra med mig och du kan boka dejt med din skapare på tre röda sekunder". Kampsportare är levande mördarmaskiner, som med lätthet knäcker nacken på dig med en välriktad karatespark om du så mycket som knystar "pissa inte i porten" en sen kväll på stan. Kampsport är inte att leka med. Icke så. I Musse Hasselvalls och Andreas Halldéns värld är lekfullheten A och O. De enda hormoner som belastar atmosfären alstras av kemiskt ren kärlek. Men visst finns det utrymme för lite kärleksfullt gnabb när Liebling äntrar draken och eskorteras av grabbarna in i den förvisso svettmarinerade träningslokalen. Det är sparringtjäm för Musse och Andreas.

- Sparkas inte på korven nu för fan, uppmanar Musse sin sparringpartner Andreas.
- Skulle jag sparkas på korven?
- Du sparkar mig alltid på korven.

– Jo, det är sant. Inte för inte jag kallas pung-sparks-Andreas.

Musse drar på sig ett par sjukt tajta minikallingar. Han har fått brallorna av Andreas, som sytt dem själv. Träningsshortsen är Musses stora stolthet och med förakt avfärdar han det nuvarande modet inom brottarvärlden som "blöjvarianter".

ANDREAS HALLDÉN HAR TRÄNAT kampsport sen 1992. Han började med kickboxning och tränar thai-boxning sen 1997. Under modestudierna på välrenommerade Beckmans i Stockholm blev det inte så mycket träning, men ränderna går aldrig ur. Musse Hasselvall är ruggig veteran och är inne på sitt tjugotredje år i fajtingbranschen. Till vardags är Musse reklamfilmsregissör och Andreas jobbar alltså som modedesigner. Musse och Andreas är mjuka, kampsporten är hård.

Är det här verkligen värt alla blåttiror, ömma leder och blomkålsöron?

– Ja, det är faktiskt det, säger Andreas Halldén.
– Det är väldigt meditativt. Jag tänker mindre när jag fajtas än vad jag gör i mitt vanliga liv. Det är ett sätt att fly från mig själv. Man blir för upptagen med att fokusera på motståndaren som försöker strypa dig för att ha annat i tankarna, fyller Musse Hasselvall i.

– Man kommer från träningen som en annan människa. Det här är den absolut roligaste formen av träning, fortsätter Andreas.

Andreas, vad har du för speciell relation till just din egen kampsportsstil?

– Det kan jag svara på, hoppar Musse in. Han älskar viket på shortsen.

Andreas utvecklar sin hemmasnickrade teori om att shortsen ska vara vikta på ett visst sätt över högerläret. Så är han också killen som jobbar med kläder.

– Men allvarligt talat, det här är det hårdaste man kan göra uppåtstående. I varje fall var det så på min tid och i dag vågar jag väl inte testa de ännu hårdare grejerna. Ha-ha. Jag har alltid hållit på med kampsport och jag älskar fajtingbiten. Jag hatar kator och bälten och sänt. Det där vill jag inte hålla på med.

Men Andreas inskräper att det egentligen inte handlar om våld och aggressivitet.

– För mig är det frågan om kontroll, fysik och disciplin. Inte att kunna hota med våld. Jag är alldeles för feg för sänt. Jag är antagligen världens sämsta streetfajter, men jag har inte varit inblandad i något slagsmål sen jag gick i kanske femman. I ringen finns vissa regler, på stan finns ingenting sänt och vad som helst kan hända. Och viktigast är att det oftast inte är ömsesidigt. När man fajtas organiserat finns det alltid någon domare eller tränare som kan gå in när någon tap-par omdömet. Jag tycker att det mesta är okej rent politiskt om båda är med på det.

Rallarsvingkillarnas producent Martin ringer och avbryter. Musse svarar och rapporterar glatt att producent-Martin vill köpa Musses porträtt av Andreas snabel. Originalsnabelns bärare ser mindre nöjd ut.

– Det är på tok för litet ollon. Det syns ju knappt. På teckningen ser det ut som en elefant-snabel.

Hur halkade ni in på det här med kampsport? Ninja Turtles? Bruce Lee?

– Jag var värdelös på fotboll, säger Andreas. Och dessutom har jag många bröder så det föll sig naturligt.

– Och i mitt fall har jag en lillasyrra, skrattar Musse. Själv började han med jiu-jitsu.

– För mig handlade det aldrig om självförvar. Det bästa självförsvaret är ju att springa. Jag hamnade ändå aldrig i bråk, fortsätter Andreas.

Både Andreas och Musse retar sig på alla fördomar kring kampsporten och dess utövare. Och på att de ständigt måste värja sig mot missuppfattningar.

– Som den här killen på Kungsgatan som slog ihjäl kocken här för leden. Sparka sönder någon kan vem som helst göra nog så bra, menar Musse. Karatesparkssnacket är så överdrivet. Om man ska prata om våld på allvar så borde man prata om alkohol. Det är ju alkoholen som är det stora hotet. Inte kampsport.

– Om jag möter någon på krogen som slår mig först åker jag ner i backen. Snarare har kampsporten gett mig en större förståelse för hur farligt det här är, säger Andreas. Jag har nog ingen chans

Intervjun fortsätter på nästa sida...

mot en kille som väger mindre än jag men är helt galen.

Men Andreas Halldén menar faktiskt att fördomarna är som mest inpyrda inom kampsporten.

– Många tycker att ”här på vårt gym är vi sjys- ta, men de där borta är elaka”.

– Många som är aggressiva söker sig nog till kampsport, men kampsporten dödar snarare än göder våldet. Fotbollsspelare och ishockeykillar har nog en större meritlista när det gäller våld än kampsportare, menar Musse.

Vad skulle ni göra om någon drog kniv på öppen gata? Lägga benen på ryggen?

– Är man själv skulle man springa, men om någon hotar min tjej skulle jag gripa in, säger Andreas.

MUSSE HAR NÅGRA GÅNGER blivit påhoppad på stan och lyckats värja sig, men aldrig slagit till någon själv. Annars begränsar sig hans erfarenhet av gatuvåld till en skådisinsats i Daniel Fridells kult- film Sökarna där han spelar Andy, en av ligister- na i Liam Norbergs gäng. Han säger att han inte ångrar sig, men det tycks ändå vara en erfarenhet han mest av allt verkar vilja lägga bakom sig.

– Man blev inte alls regisserad, för det är inte Daniels stil, det var jättekonstigt alltihopa. Det var inte så roligt. Struligt, stökigt och okon- trollerat. Jag hade tur eftersom min rollkaraktär dog i ett tidigt skede. Efter det bestämde jag mig för att aldrig mer stå framför kameran.

Men när Musse fick erbjudandet om att leda Rallarsving tillsammans med Andreas la han inte benen på ryggen. Och det har han inte behövt ångra. Kärlek till konsten att släss ger kärlek till- baka.

– Den ende som försökte säga något negativt misslyckades. Han höll själv på med kampsport och tyckte att vi var för bögiga och kramades för mycket. Han var väl rädd att dras över samma kam. Att folk skulle tro att han också är fruktis. Men det är den finaste komplimangen vi fått, skrattar Andreas och erkänner gärna att han är den fjolligaste kampsportaren i branschen (för säkerhets skull tillägger han att han också är den grabbigaste grabben i modesvängen).

– Det är väldigt vanligt att killar säger att de för första gången kunnat kolla på kampsport med sin tjej tack vare vårt program och någon annan sa att han inte ens gillar kampsport, men älskar vårt program. Det är på ett mänskligt plan snarare än ett grabbigt, säger Musse.

Apropå det här med bögighet. Hur är det egentligen; blir man kåt av att brottas?

– Jag blir inte kåt av att brottas. Man ska nog ha någon slags fetisch för att kunna bli det, annars har man knappast tid att tänka på sånt när man fajtas, förklarar Andreas avfärdande.

– Folk som inte har tränat tidigare blir adrena- linpumpade däremot. De får en upplevelse av rik- tigt slagsmål. Jag brottades med min producent på en fest och han blev aggressiv på ett nästan lyriskt sätt, säger Musse.

I själva verket är förstas machospråket i kamp- sportsvärlden dominerande, men på ett värdigt österländskt vis.

– Om du får en smäll så ler du för att visa att den inte tog och psyka motståndaren. Jag gillar det engelska uttrycket ”martial arts” – alltså kon- sten att strida. Det är ett sätt att uttrycka sig. Jag tror säkert att det är jättesvårt för Ernst Billgren att göra sina rådjursmasker i mosaik eller vad det är, men att få in rätt tekniker i en fajt är också en nog så svår konst, säger Musse.

– När jag brottades med Musse första gången var det bara en stor gröt och jag tänkte att det gör väl ingenting om jag släpper den här armen. Men det var ju ett misstag så klart, förtydligar Andreas.

Men Andreas, för att fortsätta på det lite bögiga spåret. Du hatar ju att bli kittlad. Är kittling det mest effektiva sättet att få ner dig på mattan?

– Utan tvekan. Jag hatar att bli kittlad. Mina äldre bröder utsatte mig för det och de bara: ”Men du skrattar ju, du skrattar ju”. Hemskt.

– Men jag brukar ju kittla dig och då har du

Rallarsving's Andreas Halldén och Musse Hasselvall har gjort succé. Nu är det klart med ytterligaren en säsong.

ANDREAS HALLDÉN
Ålder: 28.
Civilstatus: Flickvän
Yrke: Modedesigner utbildad vid Beckmans.
Längd: 1,82.
Vikt: 75 kg.
Kampsport: Thaiboxing.
Tränar i veckan: 0 timmar (för tillfället).
Värsta skada: Näsan har blivit krokig efter många hårda smällar.

MUSSE HASSELVALL
Ålder: 33.
Civilstatus: Flickvän.
Yrke: Reklamfilms- regissör.
Längd: 1,68.
Vikt: 63 kg.
Kampsport: Shooto.
Tränar i veckan: 5 dagar i veckan.
Värsta skada: Landade på axeln och lider fortfarande av sviterna.

aldrig sagt att du hatar det. Ha-ha. Jag gör alltid det med min tjej också, garvar Musse.

– Fy fan, vilken panik, ryser Andreas.

Varför ska en ung tjej eller kille börja kamp- sporta?

Andreas kontrar:

– Varför håller man på med fotboll?

– För att det är roligt. Det är ju skönt att veta att man kan försvara sig, men det kan aldrig vara drivkraften, menar Musse.

– Det måste bygga på glädje, säger Andreas.

– Rörelseglädje, fortsätter Musse. Man känner sig lättad när man slagit av sig på en säck. Får ur sig en massa skit.

Är det rörelseglädjen som driver er när ni kuskar jorden runt i Rallarsving för att åka på fetdäng?

– Men det är ju världens roligaste jobb. Som att vara ute på äventyr, fast på riktigt. Indiana Jones håller ju på att dö hela tiden, det gör inte vi. Folk är väldigt generösa, alla världsmästare vi träffar. Det skulle vara intressant att åka på en hatturné mot kampsport och bedriva antikampsportpolitik för att se hur det skulle kännas, säger Andreas.

Vem gjorde det mest ont att få spö av? Vem förnedrade er mest?

– Musse. De andra kunde man ju känga tillba- ka på. Men jag ville inte brotta ner Musse efter- som det är hans sport och så, säger Andreas lite lagom kaxigt.

– Ja, det gäller mig också. Det var mest förne- drande att träffa mig själv, säger Musse.

– Annars var Bas Rutten jävligt hård, flikar båda två in.

Den där Killer Queen verkar ju vara sjukt hård. Men kan tjejer verkligen slåss?

– Absolut. Killar är ju starkare, men det är ändå huvudet man slåss med, säger Andreas.

– Killer Queen skulle lätt spöa mig i thai- boxing, menar Musse. Och jag känner många judotjejer som är grymma och skulle spöa skiten ur en massa killar.

– Jo, på Island fick jag spö av de där judotjejer- na, tvingas Andreas tillstå.

FÖR TILLFÄLLET FAJTAS GRABBARN med direktörerna på Viasat om en fortsättning på äventyret med

”Det är väldigt vanligt att killar säger att de för första gången kunnat kolla på kampsport med sin tjej tack vare vårt program och någon annan sa att han inte ens gillar kampsport, men älskar vårt program. Det är på ett mänskligt plan snarare än ett grabbigt”

Rallarsving. Och i tevebranschen är det hårda och fula tag som gäller.

– Det har gått jättebra för vårt program. Vi hade som mest 75 000 tittare och tävlade med Simpsons om mest sedda program på ZTV. Men jag får känslan av att de inte ska producera egna program och inte heller köpa in inhemska pro- duktioner. De vill bara ha färdiga koncept, suckar Musse. De är inte beredda att betala vad det kostar. Och vi vill gärna ha mer tid på oss att göra bra program.

– Dubbla Simpsonsavsnitt tror jag att det blir i höst, fyller Andreas i, också han med en hörbar suck.

– De leker med våra känslor. Det är för jävligt, säger Musse och låter precis så känslig som bara en liten brottarkille med blomkålsöron, uppkallad efter en seriefigur, kan göra.

Fotnot: Precis innan detta nummer av Liebling gick på tryck satt Andreas Halldén och Musse Hasselvall i möte med ZTV om en ny säsong av Rallarsving. Och det blir till deras stora lycka en fortsättning i höst. Nu är Musse och Andreas återigen stormförtjusta i ZTV.

Marrakech har blivit ultrahippt. Efter att på sextioalet främst ha utgjort ett mecka för hippies, beatniks och konstnärer är Marocko idag ett populärt resmål bland såväl shoppinggalna fashionistor på jakt efter de läckraste inredningsprylarna, som backpackers med newage-ambitioner på jakt efter sig själva. Lieblings utsände rapporterar från sin första dag i sagolandet.

Text och foto: Nina Persson

HÄNG MED TILL HIPPA MARRAKECH

ALLAH AKBAR! ALLAAAAH AKBAR! Fyra på morgonen väcks jag av ett herrans liv. Från Marrakechs alla minareter ljuder böneropen i osynkad stereo. Och i Marrakech finns många minareter. När ropen tystnar är det inte bara jag som vaknat. Det har även kvarterets alla tuppar gjort, och nu är det deras tur att prisa gudarna.

Några timmar senare vaknar jag istället av porslinsslammer och kaffedoft – frukosten är serverad. Innergården, mot vilken alla fönster på marockanskt vis vätter, är förtrollande vacker. Mosaik, apelsinträd, fontäner och fågelkvitter. Och rosor, överallt färska röda rosor.

– Inte konstigt att marockanerna prisar gud, tänker jag och sörplar på min noss-noss (kaffe med mjök på arabiska), tuggande på en nybakad croissant.

KONTRASTEN ÄR TOTAL MELLAN det upphöjda lugn som råder på riadens innergård, och det totala kaoset utanför. Gränderna i Marrakechs tusenåriga medina är sällan bredare än två meter, men där samsas mopeder, åsnekärror och dödsföraktande cyklister utan bromsar. Fram kommer den som hojtar, eller ännu hellre, tutar högst. Stämningen är hög, och överallt möts man av glada tillrop. De höga rosa husväggarna utan fönster inger känslan av att befinna sig i en myllrande, medeltida labyrint, vilket man på sätt och vis också gör – de få skyl-

tar som finns är uteslutande på arabiska. Lika bra att gå dit näsan pekar. I medinan är det glest mellan sevärheterna, men tätt mellan de oförglömliga synerna. Och förr eller senare hamnar du i souken, där världens bästa shopping väntar. Prutandet är obligatoriskt, och bedrivs gärna över en kopp mintte – Marockos nationaldryck som dricks av alla, överallt, hela tiden.

GENOM ATT FRÅGA MIG FRAM hittar jag snart det berömda torget Jemaa El Fna. Från skuggan på ett kafé och med en känsla av att ha rest i tiden blickar jag ut över folkhavet.

Ormtjusare, tiggare och tama apor minglar med beslöjade kvinnor och män i munkkåpeliknande kläder och spetsiga tofflor. Jemaa El Fna betyder ”De dödas samling”, vilket härrör från tiden då torget användes som avrättningsplats och kantades av de dödas huvud spetsade på pålar. Idag står Jemaa El Fna på Unescos världsarvslista.

Kvickt släntrar jag vidare i hettan för att leta reda på Majorelle Gardens, Yves Saint Laurents gamla sommarställe. Väl där beundrar jag mod-ekungens gamla funkisvilla, vars lysande blå nyans är extra slående i en stad där precis allt annat är rosa. Trädgården är prunkande, och grönskan ger skön svalka när solen står som högst. På vägen tillbaka passerar jag ett helt gäng storkar som häckar i en gammal ruin. Storken är helig här, och

MER OM MARRAKECH

Marrakesh är Marockos fjärde största stad med cirka 800 000 invånare.

Ta sig dit: Billigast är flyg till Agadir och sedan buss till Marrakech. Temaresor och andra kombinationer finns också.

Valuta: Marockanska dirham. En svensk krona är 1,20 dirham.

Språk: Majorteten har arabiska som modersmål. Även franska är utbrett.

Taxi: Använd ”petit-taxi” med taxameter. Avtala alltid pris.

Mat: Marocko har fantastisk mat och är känt som ett av världens främsta kök. Gatuköken kan dock vara förrådiska.

Mobil: GSM-nätet är väl utbyggt i storstäderna.

det finns otaliga varianter på myten att storkar i själva verket är förtrollade människor. Det är till och med belagt med fängelsestraff att störa en stork. Vad nu det innebär.

PÅ KVÄLLEN ÅTERVÄNDER JAG till Jemaa El Fna som nu totalt bytt skepnad. Nu är det sagoberättarna och magikerna som håller hov. Urgamla legender återberättas, makthavare häcklas och onda andar drivs på flykten. Behöver du små skorpioner mot dina hemmorojder eller vill du få en tand utdragen, ja då är det hit du ska vända dig. Tyvärr utspelar sig det mesta på arabiska, vilket gör underhållningen något svårtillgänglig. Lättillgängligt är däremot det överdåd av mat som dukas upp när torget varje kväll förvandlas till världens största utomhusresturang. Kokt fårhuvud, någon? Till maten dricks förslagsvis färskpressad apelsinjuice för bara några kronor glaset.

Överväldigad av alla intryck släntrar jag så småningom hemåt. Den totala tystnad som härskar mellan riadens svala stenväggars är välgörande efter gatornas larm. Jag klättrar upp på takterrassen och betraktar Marrakech från ovan. Den rosa staden formligen glöder i solnedgången, med de blå atlasbergen som en effektfull fond. Och så börjas det igen. ”Allaaaaah Akbar!”. Gud är stor. Men efter min första dag i magiska Marrakech kan jag inte annat än instämma.

VÄRLDENS GALNAR POLITIK

De är pundare, talibanfeminister och massmördare och har alla haft politisk makt. Och alla var de spritt språngande galna. Doktor Liebling har lagt tio makthavare i hjärnskrynklarsoffan och fastställt diagnoser. Om det är sant att vi förtjänar de politiker vi får, har världen helt tappat förståndet.

TOPP
TIO

DEN HAUSSADE TEVEDEBATTEN mellan Reinfeldt och Persson fick snabbt luften att pysa ur en svensk valrörelse som ovanligt nog kom ett år för tidigt. Och svensk politik väntas nu återgå till den vanliga grå vardagen. Andefattigt och färglöst. Lieblings enkla, men träffsäkra, analys är att detta beror på fnösketorra politiker. Sverige har inga briljanta retoriker av brittiskt snitt, ingen galen polsk riksdag med ett mer sydländskt temperament, ingen Arnold Schwarzenegger och ingen Linda Lampenius, playboymodellen och violinvirtuosen, som tog plats i Finlands riksdag. Kanske gör det politiken mer förnuftig och debatten mer artig. Men kanske är det också så att någonting viktigt går förlorat; den passionerade hettan som väcker engagemang och en mångfald av argument – för som vi vet är det ibland "galningarna" som i historiens ljus visar sig ha haft rätt hela tiden. Liebling vill därför med stolthet presentera en samling inflytelserika politiker som på olika sätt är eller var riktiga "wacos". De galnaste politikerna i mannaminne. Några vars ledarskap man inte önskar sina värsta fiender, andra som åtminstone vi inte kan låta bli att förälska oss i. Var så goda att beskåda ett färgsprakande persongalleri i politikens vadderade isoleringscell.

BERT KARLSSON

SKIVBOLAGSDIREKTÖR, SCHLAGERKUNG OCH sommarlandsentreprenör från Skara, tog sig 1991 tillsammans med både greve Ian Wachtmeister och buller och bång in i Sveriges riksdag. Med Ny Demokrati drev de båda herrarna krav på att ge alla lappisor focken, strama åt den "ofantliga sektorn" och ett stopp för invandringen. Med ölbackskalkyler, förslag om att hiv-testa invandrare och "drag under galoschema" lyckades Wachtmeister med sin aristokratiska framtoning och Bert Karlsson med sin folkhemiska snussvenskhet charma väljarna och fick hela tolv procent i valet samt blev vågmästare i riksdagen. Folkpartiledaren Bengt Westerberg, den ende toppolitiker som vågat ta fajten mot folkhemsrasismen, reste sig på valdagskvällen ur tevestudiosoffan i protest mot att behöva regera landet med passivt stöd av främlingsfientliga populisterna, men samhällsklimatet hårdnade och Lasermannen började pricka "svartskallar" på gator och torg i Mälardalen. Svensk invandrapolitik blev sig aldrig riktigt lik och sen 1991 har en enda svensk döpts till Bert. Hans pappa heter Mohammed.

9

CONDOLEEZZA RICE

AMERIKANSK UTRIKESMINISTER. Galna politiker finns i alla former. Där såna som Stalin, Hitler och Idi Amin uppenbarligen är spritt språngande ger andra som USA:s Richard Nixon, Frankrikes Charles De Gaulle och Storbritanniens Margaret Thatcher ett intryck av, för det mesta, behärskat vansinne med övertydlig underliggande aggressivitet.

Det mest tydliga exemplet på en kallhamrad, kyligt beräknande politiker på elitnivå i dag är Condoleezza Rice. Hon ser ut och för sig som några av de tuffaste Bondbrudarna, de som inte är hjälplösa våp helt i händerna på den hemlige agenten och hans sängkammarkonster utan i stället själva tar initia-

tivet i sänghalmen och sen stryper dubbelnollan med pianotråd eller ger honom en omgång karatesparkar för att sen dränka honom i en pool.

Condoleezza Rice har Bondscurkens alla kvaliteter; hon var en gång lysande konsertpianist, men övergav musiken för studier, hon snackar flytande ryska, var spionchef under kalla kriget, är lång och krallig som en amazon, men bedövande attraktiv.

Som först president Bushs säkerhetspolitiska rådgivare och senare utrikesminister har hon gjort sig till ett ansikte för den kompromisslösa utrikespolitik som störtat två av världens mest brutala diktaturer, men också vänt nästan hela världen mot USA. Galet kaxigt.

8

10

EMMA BONINO

TIDIGARE EU-KOMMISSIONÄR med ansvar för jämställdhet och mänskliga rättigheter, som åkte till Afghanistan och retade gallfeber på talibanerna under ett möte med världspressen. Talibanerna satte henne i en cell, men stod inte ut så särskilt länge med den gåpåiga kvinnan som skrämde slag på de afghanska machofascisterna till den grad att Bushs bombkrig mot Toraboragrottorna några år senare framstod som en västanfläkt. Så Bonino skickades hem till Bryssel igen. Bonino är i sitt hemland Italien känd som politiker för det radikala partiet och vilda protestaktioner i den civila olydnadens högre skola. Emma Bonino har hungerstrejkat för kvinnors mänskliga rättigheter och delat ut cannabis på gator och torg som en demonstration mot den repressiva narkotikalagstiftningen.

STE ER

IDI AMIN (DADA OUMEE)

7

DIKTATOR I UGANDA mellan 1971 och 1979. Kärt barn har många namn, och Idi älskade verkligen sig själv. Han var också känd som "Big Daddy" och "Afrikas slaktare", "det brittiska imperiets erövrare" samt inte minst "Lord of All the Beasts of the Earth and Fishes of the Sea". Idi hade en förkärlek för kulinariska vanor med en slagsida åt det bisarra; frysacken var packade med revbensspjäll, lår och bröst – allt tillrett av människokött. Efter militärkuppen mot företrädaren Apollo Milton Obote samlade Amin ihop officerarna som inte stått bakom honom, slaktade dem, högg huvudet av dem och placerade ut deras avhuggna huvuden runt middagsbordet för att skälla ut dem och nafs i sig bitar av deras nunor. Trots att kannibaldiktatorn lagt på sig fett med hull efter morbida experiment i magsäcken lyckades han alltid "vinna" simtävlingar mot sina tio femton år yngre livvakter. Under sina år vid makten hann Idi Amin ta livet av uppskattningsvis 300 000 människor. Det är oklart hur många av dessa han också förtärde.

VLADIMIR ZJIRINOVSKIJ

DUMALEDAMOT OCH PARTILEDARE för Liberaldemokraterna i Ryssland. Partinamnet till trots är Zjirinovskijs parti allt annat än rumsrent. Vladimir och "liberaldemokraterna" är extremnation-alister, judehatare och fascist-ter. Zjirinovskijs debatteknik handlar i stor utsträckning om att vara demagogisk, gorma och hålla ut vatten-glas över debattmotstånd-daren. I den ryska duman slet han en gång en kvinnlig kollega i håret och slängde omkring med henne i plenisalen när argumenten tröt. Också Zjirinovskij är en anakro-nism, en rest av det kalla kriget – en gammal KGB-lirare, som efter Sovjetunionens kollaps orienterat sig i den nya tidens politiska landskap genom att vegetera i

5

Europas mest mörka historiska avfallsprodukter. I det nya, osäkra och förnedrade Ryssland var det politiskt lukrativt att spela på antisemitism och rödbrun national-ism. Någonstans ändå ruggigt skönt att Ryssland på den här tiden styrdes av Boris Jeltsin. En galning också han, visst. Men hellre en avslappnad lirare som blir på lyset under statsbesök, tar över taktpinnen för att dirigera marschorkestrar, snubblar runt på scenen, sjunger för fulla muggar och bjuder Bill Clinton på gapflabb, hellre det än en KGB-fascist i svart skinnmössa med uttalade ambi-tioner att avfira kärnvapenspetsar mot den fria världen och låta ryska soldater tvätta sina stövlar i Indiska oceanen.

JOHN F KENNEDY

6

PRESIDENT I USA 1961 – 1963. Innan han föll för en kula i Dallas var han en idealistisk och principfast ung president som utmanade det sovjetiska förtrycket i Europa med sitt berömda "Ich bin ein Berliner"-tal framför Die Mauer när Sovjet utsatte berlinarna för en block-ad. Han blev också känd för sitt stridbara motstånd mot den sovjetiske ledaren Chrustjevs försök att placera ut missiler på Kuba ("Krussets" mest galna merit är för övrigt när han dänger med dojan i bordet under ett brandtal i FN:s generalförsamling). Men bakom den seriösa fasaden vars pekfinger de amerikanska väljarna anförtrött makten över knappen som kunde utlösa tredje världskriget och total förmörkelse dolde sig en vild 12-årig skolpojke med katolikkomplex och kapacitet att förverkliga de mest galna fantasier. Kärleksaffären med Marilyn Monroe var synnerligen knäpp playboyaction i politikens finsal-longer (i synnerhet som han var gift med världens skönhetsbomb Jackie Kennedy, senare Onassis). Men de ihärdiga ryktena om att han vann presidentvalet med hjälp av pappa Joes plånbok och maffian, de vilda spritfesterna med Frank Sinatra och röjargänget "The rat pack" och den tunga narkotikakuren han fick av Hollywoods jetsetkvacksalvare "Dr Feelgood" vittnar om att grabbhalvan inte hade alla indianer i kanoten. Men å andra sidan kanske hellre en försupen och storrökande Winston Churchill än en vegetarian och renlevnadsman vid namnet Hitler, hellre en Kennedy som flippar loss på psykofarmaka och galna kärleksaffärer än en triggerhappy kopojke från Texas som inte dricker en droppe alkohol och går i kyrkan varje söndag. Sen är också Kennedyklanen USA:s mest tokroliga släkt. Som sig bör, när det rör sig om en av landets mäktigaste familjedynastier, med ett stråk av bitterljuv tragik. Kennedyklanen måste hålla något slags rekord i antal freakiga dödsfall.

WINNIE MANDELA

4

HUSTRU TILL NELSON MANDELA, blev efter en lång tillvaro som sympatisk martyr och beundrad befrielseaktivist runt om i världen totalt jävla psycho. Inte långt efter makens frigivande efter ett tjugofårigt fän-gelsestraff på ökända Robben Island utan-för Kapstaden, Sydafrika, sprack äkten-skabet. Snart visade det sig att Nelsons maka inte riktigt pallat livet utanför murarna lika bra som Nelson fixat tiden på kåken. Hon skaffade sig en liten privatarmé som hon kallade Mandela United Football Club och fick hejdukarna att kidnappa en liten pojke som utsattes för sexuella övergrepp och sedan mördades. Winnies livvaktchef dömdes senare för mordet på Stompie Seipei. Winnie själv dömdes först till sex års fängelse för sin inblandning i mordet, men överklagade och lyckades komma undan med böter. Nelson gick och skaffade sig en ny hustru som job-bade med barns rättigheter i stället för att plåga livet ur dem.

ILONA STALLER

MER KÄND SOM CICCIOLINA, är inte bara porrdrottning. Hon är också italiensk parlamentariker. Hennes politiska budskap handlar, så klart, om mer kärlek. Liksom Emma Bonino är hon medlem av det radikala partiet och förespråkar en mer liberal lagstiftning kring såväl porr som cannabis. Cicciolina har framgångsrikt försvarat sin heder under en fajt i, det ibland aningens bråkiga, italienska parlamentet. Dessutom har hon lägrat både en och flera toppolitiker. Vid sidan av politiken har Cicciolina ett helt stall av unga tjejer och transpersoner som hon guidar till en framgångsrik karriär inom vuxenfilmens sköna värld. Cicciolina försökte i likhet med många av världens andra toppolitiker – påven, Jimmy Carter, den jordanske kungen – ingripa för freden precis innan USA befriade Irak från Saddam Hussein. Cicciolina erbjöd sig att ställa sin kropp till förfogande för en kärleksstund med den irakiske diktatorn i utbyte mot fred. Liebling beklagar djupt att Saddam inte antog utmaningen. Det hade varit en syn för sägen att se Cicciolina återvända till Fiumicinoflygplatsen i Rom och vifta med en använd kondom och högtidligt utlova "peace in our time".

ELENA CEAUSESCU

FÖRSTA DAM I RUMÄNIEN och gift med diktatorn Nicolae Ceasescu. Som man brukar säga finns det bakom varje stark man en ännu starkare kvinna och ingen i Rumänien kunde överträffa diktatorn Nicolae Ceausescu i grymhet och storhetsvansinne. Undantaget hans fru Elena. Hon kom från en enkel bakgrund och slutade skolan för att valla får. De enda ämnen hon var bra i var gymnastik, sömnad och sång. Ändå gjorde hon senare anspråk på att vara internationellt ryktbar kemist, med en brutalt utverkad doktorstitel och var extremt begärlig efter hedersdoktorat vid internationella universitet. Hon gjorde sig också till chef för Rumäniens största laboratorium. Med tiden blev hon allt mer inflytelserik i politiken, det vill säga i det kommunistiska partiet – och 1980 blev hon partiordförande. Skickligt utnyttjade hon utnämningssmakten för att eliminera fiender och belöna knähundar. Tillsammans med maken utformade hon ett brutalt angiverisamhälle där säkerhetstjänsten Securitate anses ha varit grymmast i Östeuropa. Elena spelade också en stor roll under den stora jordbruksreformen under början av 80-talet som totalt förstörde landsbygdens ekonomi och samtidigt satte alla produkter på export vilket ledde till undernäring och misär. Censuren var total och för att de äkta makarnas fåfänga inte skulle såras gick Elena personligen igenom alla bilder på paret Ceausescu som skulle publiceras i tidningarna. Fåfängan rann inte av diktatorparet ändå; i ett av Europas absolut fattigaste länder lät man resa ett presidentpalats som var tänkt att bli världens största byggnad.

DEN LEGENDARISKE GONZOJOURNALISTEN, som porträtteras av Johnny Depp i kultfilmen Fear and Loathing in Las Vegas, har i flera decennier varit en nagel i ögat på republikanska presidenter från Richard Nixon till George W Bush. Med briljant stilistisk förmåga och ett öga för tillvarons mer bisarra inslag har han bevakat allt från presidentvalet 1972 via motorcrossrace, amerikansk fotboll och etniska motsättningar bland vita och latinos i Los Angeles till kriminella mc-gänget Hells Angels. Allt med ett skamlöst subjektivt perspektiv – och genom ett töcken av alkohol, uppåt- och nerättjack och i stort sett alla verklighetsutvidgande preparat som finns att tillgå på marknaden. Thompson doserar allt med knivskarp precision och kallar de jour-

nalistiska alster som han trollar ut ur skrivmaskinen "gonzo". Under många år publicerades han i bland annat den prestigefulla Rolling Stone Magazine. Hans kanonad av kritik mot Richard Nixon efter Watergate-skandalen anses ha bidragit till att fälla presidenten och kasta ut honom ur Vita huset. Men Thompson gjorde det till sin livsuppgift att jaga Nixon med vansinnigt kreativa och skamlösa personangrepp. Hunter S Thompson drog sig, efter ett bitert uppvaknande i ett Amerika, som enligt honom själv oåterkalleligt ruttnat och förlorat sin själ efter det sena 60-talets friska fläkt, tillbaka till den berömda skidorten Aspen i Colorado där han ägnade sig åt vapenfetischism, jakt och skrivande. Hans hem var ett bepantrat fort och inkräktare, både björnar

och människor gjorde bäst i att hålla sig på avstånd eller få häcken full av krut.

AV MÅNGA ANSES HAN vara en av det sena 1900-talet stora amerikanska författare. Med en hårmsån torskade han på 1970-talet sheriffvalet i Aspen. Hunter S Thompsons parti hette Freak Power och valplattformen handlade om tolerans, men drog gränsen vid störiga och aggressiva pundare som skulle få hänga en dag vid skampålen mitt på stora torget. Annars stod friheten och Amerikas förlorade själ på dagordningen. Kampanjarbetarna var hippies från hela Kalifornien och klippiga bergen. Etablissemangen skakades i grunden, men lyckades till slut vinna med ett hundratal röster. Dock ryser polisen i

Aspen än i dag så fort någon nämner hans namn. När Thompson nyligen gick ur tiden spreds hans aska över Aspen genom en gigantisk kanon ur ett monument, enligt Thompsons egna önskemål formad som en knuten näve med två tummar, bekostad av nämnde Johnny Depp. En uppföljare till filmatiseringen av Fear and Loathing in Las Vegas med Depp och Benicio del Toro är på gång. Hunter S Thompsons sista ord i anteckningsblocket innan han sköt skallen av sig med sitt favoritgevär var "Counselor" - advokat. Något som bland annat tolkats som underfundig kritik mot George Bush. För att tala med pappa Gonzos egen paroll genom livet; "when the going get's weird, the weird get going".

Alla brinner vi för liberalismen. Efter flygblad och insändare är det dags att ta makten. Folkpartiet Liberalerna ska vinna valet, men det krävs unga liberaler på viktiga poster.

Gör som Fredrik har gjort, gå med i Folkpartiet idag och var med och föryngra 2006.

OLA SVEDIN KOMMENTERAR:

Röd, rödare, rödast – eller varför bollen går i mål...

LIEBLINGS KORRE I DEN brittiska ö-världen heter Ola Svedin. Den här gången har han med en kulturfantasiskt sublima analysförmåga gett sig i kast med den brittiska kulturens "Beautiful Game" – fotboll. Långt bortom Tipsextra, den svenska gärdsgårdsserien och amatörhuliganer litar Ola Svedin i en värld där bollen alltid är rund.

För någon som förblivit orubbad av diverse fotbollsklubbars upp och nedgångar är det fascinerande att försöka gräva ner sig i det engelska fotbollsträsket och se hur tribalism och fanatiskt intresse av "the Beautiful Game" avspeglas i media. Förutom en soggig tabloid fylld med porrannonser (Daily Sport), så kompletterar även den seriösa pressen med en extensiv rapportering. Det tar sig form av högst elaborerade referat och recensioner av enskilda matcher, mycket seriös analys av lagens utveckling och rapportering om tränarbyten.

En engelsk djupt inrotad bettingkultur förminskar inte spelets betydelse. Au contraire; om du har mycket att vinna eller förlora på att ditt favoritlag verkligen knäcker, så tenderar leken bli mer förstärkt, engagerande och tja, helt enkelt blodigt allvar.

PREMIER LEAGUE-VINNAREN Chelseas drivkrafter analyseras för tillfället sönder. Tydligt har tränaren José Mourinho en mentor i en 82-årig filosofiprofessor vid namn Manuel Sergio som skall ha inspirerat Mourinhos "holistiska" synsätt på fotbollsträning. Professorn hyllar sin protegé till geni-nivå.

Old Traffords frekventa besökare kunde inte bry sig mindre. Det kokar i de "röda" leden. Manchester Uniteds devota fans protesterar högljutt mot ett laguppköp av en amerikansk miljardär, Malcolm Glazer. Även om de mer skogstokiga huliganerna har dödshotat Glazer och de individer som sålt av sin aktieportfölj till honom, så har vissa sofistikerat sig en smula och byggt upp en kampanjkassa för att skramla ihop tillräckligt mycket aktiekapital för att hindra Glazer att få total kontroll av laget.

MAN U KAN SOVA GANSKA lugnt, för engelsk forskning har påvisat att rödklädda atleter roffar åt sig flest vinster. I Fotbolls-EM 2004 så gjordes fler mål och mer vunna matcher av lag klädda i rött. Rött är tydligen omedvetet kopplat till manlig dominans och aggression.

Undrar vad den djupröda feministvänstern tycker om det. Nåväl, livet efter Blairs tredje seger går vidare. Rävjakt förbjuds förmodligen, immigrationsspöket lugnar ner sig när folk inser att ingen annars kan fixa deras benbrott och spruckna avloppsrör och skatterna höjs säkert. Och de Rödas själ förloras till en bloody yankee.

STORMVARNING!

För regniga dagar...

Den svenska sommaren är lika bedräglig som en nymfoman. När skärgårdsvistelsen, campingsemestern eller parkhänget blir en ruskig besvikelse vill Liebling gärna trösta med lite sköna filmtips. Jocke Larsson listar de bästa ruttet-väder-filmerna, de man flyr till när allt annat känns precis hopplöst.

KULREGN ÖVER BROADWAY

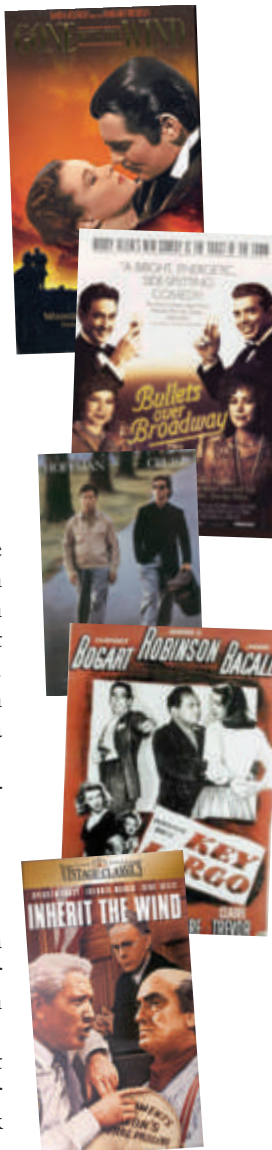
EN AV FÅ FILMER AV WOODY ALLEN där han själv inte ställer sig framför kameran. I stället låter han John Cusack spela den lovande teaterregissören David som äntligen får chansen att regissera ett av sina egna alster på en av de stora scenerna. Tyvärr tvingas han stå ut med att Nick, den sponsrande maffialedaren, vill ha sin talanglösa flickvän Olive i huvudrollen.

Kulregnet blir perfekt underhållning för de där varma men tråkiga sommarkvällarna.

STORMVARNING UTFÄRDAD

FRANK BESÖKER SIN GAMLE vän James Temple och dennes nedslitna hotell. Det dåliga vädret lockar dock dit vissa mindre önskade gäster, nämligen gangstern Johnny Rocco och hans gäng.

Frank tänker först fly fältet, men i väntan på att stormen ska blåsa över blir han mer och mer övertygad om att han inte kan låta denne skurk komma undan så lätt. Humphrey Bogart gör sin paradroll som cynisk och snabbkäftad hjälte i en bortglömd klassiker från 1948.

Fem rullar om det blir regn i sommar.

RAIN MAN

TOM CRUISE SPELAR CHARLIE BABBIT, en egotrippad yuppie med välbetalt bilförsäljarjobb. När hans far dör räknar han med att inkassera det massiva arvet men får snart veta att han blivit lämnad med en rosträdgård och en bil han aldrig fått köra. Pengarna har istället gått till den autistiske bror han inte visste att han hade.

Han hämtar upp Raymond, spelad av Dustin Hoffman, och tar med honom på en road trip för att utnyttja broderns märkliga talanger. Fyra Oscar kammande regnmannen hem med denna solskenshistoria.

VAD VINDEN SÅR

LÄRAREN CATES ARRESTERAS 1925 för att han undervisar Darwins evolutionsteorier. Det är avstampet för detta verklighetsbaserade domstolsdrama. Rättegången blir ett stort spektakel där den berömda advokaten Henry Drummond rycker ut för att försvara vetenskapen.

Attacken står ärkekonservere politikern Matthew Brady för. Processen blir en underhållande och medryckande debatt om vetenskap och tro som blåser in nya tankar för både ateisten och den religiöse.

BORTA MED VINDEN

SCENEN ÄR DEN AMERIKANSKA SÖDERN under mitten av 1800-talet. Vivien Leigh spelar den bortskämda plantageägar-dottern Scarlett O'Hara som kärat ner sig i grannen Ashley.

När han drar ut för att slåss i inbördeskriget ersätts han av Butler, läckert gestaltad av Clark Gable. Krig, kärlek och romantik är ingredienserna i denna tidlösa och episka klassiker. Och de 238 minuterna kommer väl till pass en regnig sommardag.

LIEBLING
GILLAR

FILM

Sin City

Vi måste faktiskt erkänna att Sin City är en riktigt cool film. Robert Rodriguez har skapat något alldeles eget med den här kavalkaden i sexiga kvinnor, stora vapen och vältränade grabbar. Det är svettigt, mörkt och digitalt på en och samma gång. Precis som i biosalongen. Väl värd sina slantar!

MUSIK

Antony and the Johnsons

Transor har aldrig riktigt varit kända för sitt skönsjungande. Nu får vi allt vad vi förtjänar på en enda gång i Antony. Det här är något du aldrig tidigare hört eller upplevt. En sådan fantastisk röst finns inte på så många håll. Missar du Antony and the Johnsons kan du lika gärna gå hem.

MUSIK

Electropop

Det är inget snack om vad som gäller i sommar. Electropopen har tagit över och det ska helst vara band bestående av två snygga grabbar. Fejk-gay-bandet Eurosport är nya på banan. Tough Alliance har vi sett sedan förut, likaså The Similou. Lo-fi-fnk är kanske det mest spännande.

TEVE

Allsång på Skansen

Lägg ner det här töntigt tuffa och bege dig till Skansen i sommar. Det är inget fel med att tycka att allsång är både härligt och medryckande. Allsång på Skansen bör upplevas på plats. Har du inte den möjligheten kommer man ändå ganska långt med teven. Vi ses väl? Trevlig sommar.

Har du något att säga? Säg det! Idag behöver man inte vara heltidspolitiker, proffstyckare eller dokusåpadeltagare för att påverka världen i rätt riktning. Liebling ger dig de bästa tipsen för att bli din egen mini-aktivist på nolltid.

Handbok för den moderna aktivisten

SKAFFA EN BLOGG

ALLT FLER SKAFFAR EN BLOGG. En blogg är en slags internetdagbok där en eller flera, kända eller okända bloggare skriver om alltifrån vad de äter till frukost till situationen i Nordkorea. En blogg är perfekt för dig som alltid tyckt att du skulle passa bra som proffstyckare, en bra bloggare kommenterar från sitt alldeles egna perspektiv.

Johan har en egen blogg.

Varför bloggar du?

– Jag har väl alltid tyckt om att låta folk veta vad jag tycker och bloggandet erbjuder en bra möjlighet att göra det. Det är ett relativt lätt sätt att nå ut till i alla fall ganska många. Dessutom är det en trevlig egoboost.

Hur går man till väga om man vill starta en blogg?

– Det enklaste är väl att använda de gratistjänster som finns, exempelvis Blogger. Såvitt jag förstår skaffar man sig helt enkelt ett konto, och sedan är det bara att börja skriva. Det är heller inte varken särskilt svårt eller dyrt att hyra plats på ett webbhotell och installera ett publiceringssystem, och med hjälp av det få upp sina texter på webben.

Liebling gillar bloggar där världspolitik blandas med funderingar kring om man ska investera i dyrt nagellack. Tänk bara på att inte skriva när du är full, svara vänligt på eventuella bittra kommentarer och skriv inte för internt. En blogg kan nå många fler än man tror så tala inte alltför illa om folk du inte tycker om.

SKRIV EN INSÄNDARE

NÄSTAN ALLA DAGSTIDNINGAR har en insändarsida och i många tidningar är det tidningens mest lästa sida. När man skriver en insändare ska man tänka på att skriva kort, få orkar läsa långa debattartiklar, små korta notiser däremot blir lästa av betydligt fler. Skriv gärna kring ett aktuellt och lokalt ämne, lokaltidningar älskar unga människor som upprörs över ett lokalt problem. Förbjuder sossarna dig att välja skola? Borde kommunen handla rättvisemärkt? Finns det inga bostäder för unga människor utan kontakter? Skriv om det! På många orter skriker insändarsidorna efter insändare så skriv ofta, har du tur så blir du känd inte bara på tidningsredaktionen utan även bland läsarna.

RING RADION

FLERA SAMHÄLLSPROGRAM i framförallt Sveriges Radio låter lyssnare maila, sms:a eller ringa in

Glöm det hederliga demonstrerandet. I dag finns det långt fler sätt att göra sin röst hörd på.

kommentarer. I Sveriges Radio P1 går två gånger varje vardag ett program som heter "Ring P1", dit ringer folk och klagar och diskuterar alltifrån amning till påven och integrationspolitik. De flesta som ringer är 50+ och ganska galna.

– Det är smart att ringa dit när man är ung tjej säger Jenny som varit med flera gånger.

Vad händer när man ringer "Ring P1"?

– Man kommer till en sluss som frågar vad man tänkte tala om och ställer lite frågor för att avgöra om man ska få vara med. Jag har aldrig blivit nekad, men om du kommer med så är det bara att vänta tills Tappas (Fogelberg red. anm.) frågor var du ringer ifrån och vad du har på hjärtat.

Ska man ha något slags stolpmanus eller bara prata rakt ur hjärtat?

– Det beror på vem du är. Jag kluddar ner några ord medan jag väntar i slussen och så pratar jag rakt ut i hjärtat. De är ju rätt bra på att hålla samtalet levande och intressant så man blir aldrig utan att säga nåt. Det man ska tänka på är att inte vilja ha för många saker sagda, välj ut några poänger och se till framföra dem.

AV CAROLINE LUNDSTRÖM

LIEBLING RECENSERAR:

No tears for queers

MATTHEW SHEPARD I LARAMIE, USA, Johan Petterson i Katrineholm och Josef Ben Meddaour i Göteborg raggade alla på fel kille och fick döden som straff. Deras olika men ändå lika öden berättar Johan Hilton om i sin reportagebok "No tears for queers – ett reportage om män, bögar och hatbrott".

Boken handlar om våldet mot homosexuella, men lika mycket om den traditionella mansrollen. För det är ingen slump att det nästan bara är bögar, och inte flator, som utsätts för våld – av män, som blir provocerade av att en "fjolla" nyper dem i rumpan. Boken blir läsvärd just därför att Hilton verkligen försöker gå till botten med varför homosexualitet, och då främst den manliga, är så provocerande.

Varvat med en beskrivning av händelseförloppet i de tre kriminalfallen intervjuar han invånare i de tre städerna om synen på homosexualitet, manlighet och hat. För efter avslutad läsning är det uppenbart för läsaren att det är hat de här brotten handlar om – så brutala är de i sin karaktär och så förnedrande.

Visst är det en övertygelse som mycket bygger på den känsla som Hilton lyckas frammana med sin skickliga subjektiva journalistik, men jag tror inte den är mindre sann för det. Att boken lyckas beröra är en halv seger i sig om målet är att väcka debatten om hatbrott till liv här i Sverige.

Hilton diskuterar också hur olika debatter som följde på mordet på Matthew i USA och Johan i Sverige. Mordet på Matthew ledde till en nationell debatt om huruvida sexuell läggning ska räknas in i hatbrottsbegreppet.

Alla var överens om att Matthew mördades för sin sexuella läggning och han blev en ikon för homoaktivister över hela USA. I det mediala efterspelet av mordet på Johan ansågs det inte ha någon betydelse att han var homosexuell.

I VÅRT JÄMSTÄLLDA OCH TOLERANTA land la man locket på – här är det svårt att tro att någon skulle bli så provocerad av en invit från en bög att han skär halsen av honom. Men det händer. No tears for queers visar tydligt att vi inte på långa vägar gjort upp med de normer som tvingar vissa att dölja sin kärlek och leva i rädsla.

Eller som Andreas från Katrineholm som intervjuas i boken uttrycker det: "Politiker kanske kan ge oss rättigheter, ge oss rätten att adoptera och gifta oss, men frågan är hur långt det räcker. Det ser ju onekligen ut som att vi lever i ett tolerant samhälle, men skrapar man lite på ytan så..."

ÄVEN OM JOHAN HILTON BARA skrapar på ytan, är det mycket som väller fram.

AV AMANDA SVENSSON

Johan Hilton har skrivit boken "No tears for queers".

Liebling har satt ihop det selektiva kalendariet av festivaler, oavsett om du vill bo i tält, dricka öl i tält eller kombinera alltihop med folköl och dunka-dunka. Glad sommar önskar Liebling!

SOMMARGUIDEN!

KLASSIKERNA

Hultsfredsfestivalen, 16–18 juni
Det småländska festivalmeckat firar 20 år. På kalaset finns bland andra Marilyn Manson, The Hives, Robyn, Mando Diao, Snoop Dogg.
Sajt: www.rockparty.se

Roskildefestivalen, 30 juni–3 juli
Den danska Hultsfredsvarianten är fortfarande storebror och lär inte göra någon besviken i år heller. Det ska bland annat Kent, Håkan Hellström, Futureheads, Audioslave, Foo Fighters, Game, Tears, Green Day se till.
Sajt: www.roskilde-festival.dk

Pridefestivalen, 1–7 augusti
Hejdlös kärlek i sommar!
Sajt: www.stockholmpride.org

OUTSIDERS

Peace & Love, Borlänge 8–9 juli
Ta chansen att se Mandio Diao och Sator på hemmaplan. Även Ulf Lundell, Håkan Hellström, Thomas Di Leva, The Ark, The Hellcopters finns på plats.
Sajt: www.peaceandlove.nu

Arvikafestivalen, 14–16 juli
Värmlands stolthet på festvalkartan.

Tough Alliance, Bright Eyes, Annie och Madrugá och VNV Nation är där.
Sajt: www.arvikafestivalen.se

Emmabodafestivalen, 11–13 augusti
Småland är mer än Hultsfred och tågen söderut brukar fyllas även i augusti. Hot snakes, The Je ne sais quoi, Spring-factory, Band of Joy underhåller.
Sajt: www.rassle.org

STADSFESTIVALERNA
Sundsvalls gatufest, 4–9 juli
Bland öltält och matstånd ska också bland annat Robyn, Hammerfall, Moneybrother, Hellcopters, Lena Philipsson, Magnus Uggla uppträda.
Sajt: www.sundsvall.nu/gatufesten

Storsjöyan, Östersund 28–30 juli
Sahara Hotnights, Sofie Rimheden, Ulf Lundell, Darin, The Hellcopters är några av de som försvarar de blågula färgerna.
Sajt: www.storsjoyran.se

Piteå dansar och ler, 27–31 juli
Havsbadet lämnas när bland annat Robyn, Magnus Uggla, Lena

Philipsson, Lars Winnerbäck och The Ark dansar och ler.
Sajt: www.pdol.se

Göteborgskalaset, 5–13 augusti
Den riktiga långdistansfestivalen med runt 50 artister. The Soundtrack of our lives, The Cardigans, Phoenix, Mory Kante, Blonde Redhead, Bergman Rock, Håkan Hellström, Lisa Miskovsky, Silverbullit, José González är ett xplock av dessa.
Sajt: www.goteborg.com/kalaset

Luleåkalaset, 7–8 augusti
Ska du se Europe så är det i Luleå, årets enda Sverigespelning. Även Thomas Di Leva, Backyard Babies, Slade, Sweet och Thorsten Flinck är där.
Sajt: www.lmk.lulea.se/luleakalaset

Cityfesten i Gävle, 10–13 augusti
Som vanligt ett rätt klen startfält, men Cityfesten är mer än bara artister. Alcazar, The Refreshments, Jimmy Jansson, Regina Lund, Nick Borgen.
Sajt: www.gavlecityfest.se

JAZZ & VISA
Trad jazz festival i Askersund, 17–19 juni

Sveriges New Orleans bjuder på gladjazz.
Sajt: www.askersund.se

Bangen, Jazzfestival i Sandviken, 30 juni–3 juli
Tälten i bruksstaden ska fyllas på nytt, i år med bland annat Joje Wadenius, Owe Thörnqvist och Hot'n Spicy.
Sajt: www.sandviken.se/bangen

Tjörns visfestival, 8–9 juli
Comeback efter 13 års träda. Visgruppen Barbro, Axel Falk, vistrion Rubato är några som firar uppvaknandet.
Sajt: www.tjornsvisfestival.com

Visfestivalen, Västervik, 13–16 juli
Visfestivalen framför andra, nu 40 år fyllda och med en man i blå kavaj. Lasse Berghagen kompletteras av bland annat Peter Harrysson, Lill Lindfors, Cajsa Stina Åkerström, Jack Vreeswijk, Freddie Wadling, Lars Demian.
Sajt: www.visfestivalen.se

Stockholm Jazz festival, 19–23 juli
Jazzfestivalen lockar med sina hip-hopakter även många yngre. Lauryn Hill, Angelique Kidjo, Timbuktu & Damn, Robyn, Guggu Hedrenius

Rhythm & Blues Jazz Orchestra finns med i årets line-up.
Sajt: www.stockholmjazz.com

Visfestival på Holmön, 29–31 juli
En helg med Plura på Holmön kan inte gå fel. Förutom Eldkvarn kommer även Sofia Källgren, Maja och Stefan Sundström.
Sajt: www.visfestivalen.nu

Katrineholms visfestival, 6 augusti
Endagarsfest med Stefan Sundström som publikdragare. Finn Zetterholm med flera tar också plats.
Sajt: www.visfestival.se

Gothenburg Jazzfestival, 19–21 augusti
Den 17:e upplagan med bland andra Bob Barnard, Magnolia Jazzband, Viktoria Tolstoy och Riverside Jazzband.
Sajt: www.gothenburgjazzfestival.com

OM DU HAR ALLDELES FÖR MYCKET TID ÖVER

Nyckelharpstämman i Österbybruk, 17–19 juni
Nyckeln till frihet hittar du inte i uppländsk bruksmiljö.
Sajt: www.nyckelharpa.just.nu

Torsåker Bluegrass festival, 1–2 juli
Bluegrass i alla åra, men Torsåker?
Sajt: www.bluegrass.nu

Ydre countryfestival, 8–9 juli
Om du mot förmodan fortfarande har känslor kvar för folköl och dunka-dunka så bjuder Svenne Rubins på show i Ydre.
Sajt: www.countryfestival.se

Julitafestivalen, 9–24 juli
Barock, tango, opera, kammarmusik trängs vid Öljaren. Låg öl- och tältfaktor.
Sajt: www.julitafestivalen.nu

Jesusrock, Kramfors 15–17 juli
Brown Feather Sparrow, Rock'n roll Worship, Supertones bjuder på det andliga festivalalternativet.
Sajt: www.jesusrock.se

Svenska dansbandsveckan i Malung, 17–23 juli
Svettiga skjortor och permanentade frisyrrer trängs för 20 året i rad i Dalarna. Flamingo, Strepplers, Barbados, Arvingarna, Thorleifs med flera gör det så dansant det bara går.
Sajt: www.dansbandsveckan.nu

Barockfestival på hela Öland, 22–27 juli
Precis när Öland kan vara som finest.
Sajt: www.lansmusiken.se

Urshults Blues&Folkfest, 29–30 juli
Pelle Lindberg och Bluesbasters, Tribe Vibes, The Unkool Hillbillies gör skäl för sina artistnamn.
Sajt: www.folkfesten.nu

Kallinge Rock festival, 4–6 augusti
Fatboy (inte Slim), Bluebirds, The Refreshments och Boppin' Steve bjuder upp till skinnvästfest. Nära till flyget i alla fall.
Sajt: www.kallingerock.com

LANDET RUNT/ Ungliberaler på upptäcksfärd, i Sverige och i Europa

Med värmen sökte sig ungliberalerna ut från sina dammiga expeditioner för att sprida liberalismen över Sverige, men också för att förstärka banden med Europa, både genom besök och resor.

- LUF Huddinge åkte till Holland för att hjälpa Jonge Demokraten och JOVD i deras kamp för ett ja i folkomröstningen om konstitutionen som ägde rum den 1:a juni.
- Europadagen firades över landet med pompa och ståt, som

sig bör. I både Göteborg och Linköping bjöds europatårta. I Malmö slöt liberalerna upp med Jan van Run från JOVD som talade på Gustav Adolfs torg.

- Nya distriktsledningarna blev det både i Värmland där Wictoria Bondesson tagit över, och i Öre-

bro där den nya ordföranden heter Jonna Färm.

- I Västmanland anordnades det filmvisning i Surhammar av "Boys don't cry" med anledning av Liberala ungdomsförbundets kampanj "Fight Club Sverige".
- Det blev dramatik i Uppsala när

ungliberalerna röt till och krävde den tillfälliga riksdagsledamoten Harald Nordlunds avgång. Nordlund krävde av någon anledning att ungdomsförbunden ska avskaffas. Hittills tycker dock flest som uppsalaiterna, så ungdomsförbunden får vara kvar.

FESTIVALSPELET

Varenda år säger man till sig själv att man börjar bli för gammal, att inget kommer att slå förra året, att det bara kommer att regna och man kommer bli sjuk resten av sommaren. Man säger att tält är världens sämsta boendeform och tält när det regnar är inte alls mysigt utan tvärtom blött och kallt och någon kommer alltid att ramla på det så det går sönder och tältpinnarna kommer att knyckas så fort de har tryckts ner i den jord som på bara någon dag förvandlas till en enorm grop av geggamoja och ölburkar. Men så presenteras de första banden, några lösa samtal här och där och plötsligt står man där med en stor ryggsäck, snordyr biljett i handen och ett ambitiöst spelschema där favoritakterna är markerade. Det går inte att motstå, festival betyder sommar, musik, hängel, nya bekantskaper och bara en massa massa glädje. Lieblings festivalspel ger dig en perfekt start på festivalsommaren.

Regler. Först till mål vinner.

FLER SOMMARTIPS

Fyra saker att hålla koll på i sommar

Liberalismen har visserligen alltid uppmuntrat människan till att tänka själv, men lite hjälp på vägen är ju aldrig fel. Följande saker bör du titta närmare på i sommar.

BONO

Bono är framtidens man. Han är U2-stjärnan som kom på att han behövde komplettera sjungandet och låtskrivandet med något annat. Så Bono bestämde sig helt enkelt för att rädda världen och utrota världsfattigdomen. Han har deltagit i många projekt och nu senast är han involverad i Make Poverty History (www.makepovertyhistory.org). Hans budskap är enkelt, "Where you live should not decide whether you live or whether you die". Fler kändisar borde rädda världen och använda kändisskapet som sprängbräda. Go Bono!

VÄRLDENS BÄSTA SKOR

Helt plötsligt blev det inne att vara politiskt medveten och handla rättvisemärkta saker. Hurra! Det kanske bästa nya inslaget hittills kommer från Veja, som säljer räsnygga sneakers som inte blivit tillverkade i sweatshops där stackars barn får slava tills de svimmar. Direkt från Brasilien kommer de till Europa, hur stort som helst! En regnig dag kan du surfa in på www.veja.fr och spana in morgondagens skor.

ALMEDALSVECKAN

Almedalsveckan har blivit känt som politiknördarnas Hultsfred. Då invaderas Gotland av varenda person som är något i politikens fantastiska värld, journalister, politiker, folk från olika partier och övriga hangarounds/groupies. Seminarierna duggar tätt och det minglas tills benen känns som spaghetti. Det här klassas lätt som sommarens politiska höjdpunkt och det var här som Maud Olofsson innan euroalet gjorde en liknelse som innehöll både euron och Hitlers tredje rike? Vad händer i år? Liebling håller andan.

SSU

Hela Sverige har fått reda på det som folk anat under alla år – SSU är fula fiskar som fuskar med det mesta och de flesta. Pengar är på ställen de inte borde vara och folk inser att de fortfarande är medlemmar i något som de aldrig gick med i. Allt samtidigt som de skäller ut egoister och påstår att de står för en solidarisk politik. I augusti blir det kongress och då kan man hoppas på den vanliga falangstriden. Nytt för i år är dock de nya kriserna och striderna. Det är bara att ta fram popcornskålen, och låta underhållningen börja.

Höör på!

Liberala ungdomsförbundets kongress genomförs 29 juni till 3 juli och platsen för detta spektakel är Höör mitt i Skåne. Det var 14 år sedan kongressen var i Skåne sist och de södra delarna av Sverige står förstås för härlig grönska och underbart väder. Men majoriteten av tiden spenderas förstås inomhus i långa, livliga och lustfyllda debatter mellan landets alla ungliberaler. Missa inte!

www.luf.se

Välkomna Turkiet, när ni vuxit upp

PÅ FREDRIKS AGENDA I sommar ser jag fram emot Liberala ungdomsförbundets kongress, att resa och koppla av samt förstås att skriva och bilda opinion för ett maktskifte 2006.

Seyfo kallas folkmordet på assyrier/syrianer i Turkiet. Brottet mot mänskligheten måste erkännas nu!

I oktober är det dags för det första Frihetsforum någonsin. En multiliberal marknadsplats för de mest vågade idéerna, de ballaste seminarierna och de mest roliga workshops man kan tänka sig. Kom dit!

I SVERIGE FÅR VI LÄRA OSS att den viktigaste händelsen i historien var andra världskriget. Efter kriget var nazismen besegrad och Europa började om på nytt. FN bildades och grunden lades för EU. Det kalla kriget mellan supermakterna inleddes. Andra världskriget är markören för uppbrottet med det som varit.

För den som betraktar Mellanöstern gäller det däremot att vrida tillbaka klockan 30 år. Då handlar det inte om det andra världskriget, utan om det första. Krigsslutet var startskottet för Nationernas förbund och de mandat som gavs till briter och fransmän att administrera områden som sedan blev bland andra Irak, Syrien, Israel och Jordanien.

Men framför allt innebar det första världskriget för de kristna i Mellanöstern ett liknande öde som det som mötte judarna under andra världskriget. När det Osmanska riket låg på dödsbädden iscensatte den ung-turkiska ultranationalistiska rörelsen, som kort därefter skulle utropa den nya republiken Turkiet, ett folkmord på omkring 1,5 miljoner kristna. En miljon av dem var armenier, en halv miljon var assyrier, syrianer och kaldéer.

ÄNNU I DAG, 90 ÅR SENARE, vägrar den turkiska staten att erkänna folkmorden under första världskriget. Och i dag, 60 år efter att Europa befriats från nazismen och fasorna från gaskamrarna är kända, så vägrar EU:s ledare att på allvar kräva att Turkiet ska erkänna folkmordet. Det är en skam för alla inblandade parter och det är ett hån mot alla armenier och assyrier/syrianer.

I östra Turkiet ligger norra Kurdistan. Kurderna mördades inte systematiskt under första världskriget, men däremot har de förtryckts konstant under Turkiets 90-åriga historia. Turkiet förnekar att det överhuvudtaget existerar ett kurdiskt folk.

En kvinna fick nyligen inreseförbud till Turkiet för att hon hette Kurdistan i förnamn. Tusentals människor har fängslats, torterats och mördats för att de hävdar att även den kurdiska gruppen ska omfattas av de mänskliga rättigheterna.

Liberala ungdomsförbundet vill gärna se Turkiet som medlem i Europeiska Unionen. Men så länge Turkiet vägrar att erkänna folkmorden mot de kristna och fortsätter att brutalt förtrycka den kurdiska befolkningen så måste dörren hållas stängd. Och reglad.

FREDRIK MALM, ORDFÖRANDE LIBERALA UNGDOMSFÖRBUNDET

RÖDA KORSET KAN HJÄLPA. MED DIN HJÄLP.

Ring 020 - 213 213

www.redcross.se

Kärnkraft är framtidens energikälla

Trots att kärnkraften är väl beprövad sedan 50 år är den fortfarande vår modernaste elproducent.

Kärnkraften har den i särklass största utvecklingspotentialen och kan troligen bli den mest uthålliga energikällan av dem vi i dag känner till genom utveckling av acceleratordriven transmutation, bldreaktorer m.m.

Kärnkraften ger också så lite avfall att det kan tas om hand på ett ansvarsfullt sätt. Detta till skillnad mot koldioxid och tungmetaller i t.ex. aska.

Låt oss utveckla denna miljövänliga energikälla med sina låga risker till att bli ännu nyttigare för mänskligheten

Miljövänner För Kärnkraft!
Box 83, 430 24 Väröbacka.
Tel. 0340 - 67 82 90 www.mfk.nu

TIMBRO

— näringslivets tankesmedja!

Timbros boktitlar rör ämnen inom alla områden, samtidsskildringar och klassiker från såväl svenska som utländska författare. Alla förmedlar en liberal grundsyn och värderingsgrund.

Läs om vår verksamhet och beställ böcker på **www.timbro.se**

OCH VÄRLDEN SKÄLVDE av Ayn Rand

Ny svensk
reviderad upplaga!

I en värld som hastigt faller samman kämpar Dagny Taggart för att rädda sitt järnvägsimperium. Men hennes kamp gäller mer än så. I sin vägran att acceptera stagnation och hopplöshet som sitt eget och mänsklighetens öde beslutar hon sig för att konfrontera det gåtfulla slanguttryck som kommit att sammanfatta andras rädsla, resignation och cynism; "VEM ÄR JOHN GALT?" Svaret visar sig vara avgörande för hennes egen och världens framtid.

Och världen skälvde är en filosofisk thriller som utmanar, fascinerar och inspirerar. I USA har den blivit framröstad som den bok som näst efter Bibeln haft störst inflytande på människors liv. Miljontals läsare över hela världen har i generation efter generation tagit del av den gripande berättelsen om en man som sade att han skulle stänga av världens motor – och gjorde det.

»A writer of great power. A subtle and ingenious mind ...
writing brilliantly, beautifully.« New York Times

1220 S, POCKET, UTK 2005
PRIS 65 KR, ISBN 91-7566-556-5
PORTO TILLKOMMER

PETA INTE I MATEN! av Mattias Svensson

Visste du att det är farligare att vara något kilo för smal än tiotals kilo för tjock och att dödsfallen i hjärt- och kärlsjukdomar halverats sedan 1980? Förmodligen inte – överviktsexperter, läkemedelsföretag, stat och myndigheter tjänar på bilden av fetma och övervikt som ett stort och växande samhällsproblem. Mattias Svensson har granskat larmrapporter och statistik. Hans slutsats är att det förekommer en massa löst tyckande, mytbildning och rena lögner i fettdebatten.

»Mattias Svensson har skrivit en riktig klokbok.«

Per Ericson, SvD 2005-05-20

»Framtidspessimisterna på Folkhälsoinstitutet
biter i sina sura äpplen.«

Eric Erfors, Expressen 2005-05-20

186 S, POCKET, UTK 2005
PRIS 59 KR, ISBN 91-7566-576-X
PORTO TILLKOMMER